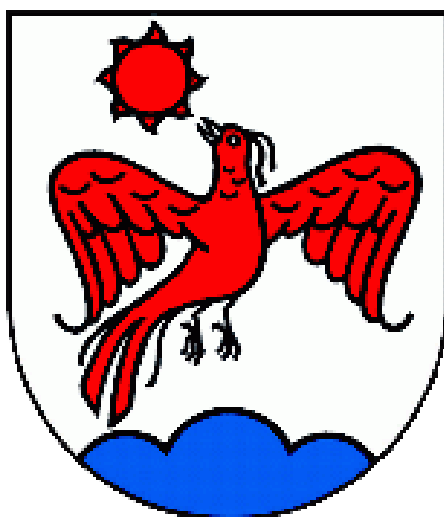

**Program hospodárskeho rozvoja
a sociálneho rozvoja obce Richnava
na roky 2021-2027
AKTUALIZÁCIA**

2023

**Názov dokumentu: Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
Richnava na roky 2021-2027, aktualizácia**

Územné vymedzenie: Obec Richnava

Koordinátor pôvodnej verzie: Ing. Veronika Janičová

Spracovateľ aktualizácie: Mgr. Pavol Stano

Dátum schválenia obecným zastupiteľstvom:

Verzia: 1.0

Dokument bol spracovaný v rámci realizácie projektu Podpora regionálneho rozvoja
v najmenej rozvinutom okrese Gelnica (kód projektu v ITMS2014+: NFP314011APG4).

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Obsah

1. Základné východiská procesu tvorby a obsahu	4
2. Analytické východiská.....	11
3. Rozvojová stratégia.....	23
4. Implementačný plán.....	27
5. Merateľné ukazovatele, harmonogram a finančný plán.....	34
6. Riziká implementácie a ich prevencia.....	41
7. Využitie informačné zdroje.....	43
8. Príloha.....	45

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE RICHNAVA	
Pôvodná verzia z r. 2021	
Plánovacie obdobie	2021 - 2027
Schvaľovací orgán	Obecné zastupiteľstvo obce Richnava
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktorú sa dokument spracováva	Obec Richnava
Dátum schvaľovania	06/2021
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	Zadávatel' tvorby stratégie: Ivan Dunka, starosta obce Gestor tvorby stratégie: Ivan Dunka, starosta obce Koordinátor tvorby stratégie: Ing. Veronika Janičová, externý manažment
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ivan Dunka, starosta obce, starosta@richnava.sk
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ing. Veronika Janičová, externý manažment, veronikajanicova1@gmail.com
Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR	Peter Biroš, poslanec obecného zastupiteľstva Anna Čechová, poslanec obecného zastupiteľstva Róbert Dunka, poslanec obecného zastupiteľstva Pavol Gabčo, poslanec obecného zastupiteľstva Mgr. Jozef Horváth, poslanec obecného zastupiteľstva Bohuš Klempár, poslanec obecného zastupiteľstva Dalibor Klempár, poslanec obecného zastupiteľstva Milan Kotlár, poslanec obecného zastupiteľstva Marek Papcun, poslanec obecného zastupiteľstva
Aktualizácia - r. 2023	
Gestor tvorby aktualizácie PHRSR a jeho kontaktné údaje	Peter Biroš, starosta obce Richnava, starosta@richnava.sk
Koordinátor tvorby aktualizácie PHRSR a jeho kontaktné údaje	Mgr. Pavol Stano, odborník senior 4 obce Margecany, pavol.stano@margecany.sk
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie (obcí, miest, VÚC)	https://www.richnava.sk/
Dátum schvaľovania	.../2023

1. Základné východiská procesu tvorby a obsahu

1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev)

1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu aktualizácie PHRSR	- Zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, - Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja. Verzia: 1.0.4. MIRRI SR, 2022						
1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie aktualizácie PHRSR	Aktualizácia PHRSR bude schvaľovaná Obecným zastupiteľstvom obce Richnava.						
1.1.3. Partneri	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="411 936 683 1272">Dotknutá verejnosť</td><td data-bbox="683 936 1489 1272"> - Verejnosť, ktorá má aktívny záujem o tvorbu PHRSR. - fyzické a právnické osoby dotknuté procesom tvorby a implementácie PHRSR, konkrétne: - fyzické osoby staršie ako 18 rokov, - právnické osoby, - občianske iniciatívy tvorené fyzickými osobami staršími ako 18 rokov, ktoré podpíšu spoločné stanovisko k návrhu strategického dokumentu </td></tr> <tr> <td data-bbox="411 1272 683 1361">Hlavní aktéri rozvoja</td><td data-bbox="683 1272 1489 1361"> - obyvatelia obce - fyzické a právnické osoby so sídlom v obci Richnava </td></tr> <tr> <td data-bbox="411 1361 683 1525">Hlavní sociálno-ekonomickí partneri</td><td data-bbox="683 1361 1489 1525"> - obyvatelia obce - fyzické a právnické osoby, vrátane podnikateľských subjektov, miestnych občianskych združení, miestnej MŠ, ŠZŠ, ZŠ a SŠ </td></tr> </table>	Dotknutá verejnosť	- Verejnosť, ktorá má aktívny záujem o tvorbu PHRSR. - fyzické a právnické osoby dotknuté procesom tvorby a implementácie PHRSR, konkrétne: - fyzické osoby staršie ako 18 rokov, - právnické osoby, - občianske iniciatívy tvorené fyzickými osobami staršími ako 18 rokov, ktoré podpíšu spoločné stanovisko k návrhu strategického dokumentu	Hlavní aktéri rozvoja	- obyvatelia obce - fyzické a právnické osoby so sídlom v obci Richnava	Hlavní sociálno-ekonomickí partneri	- obyvatelia obce - fyzické a právnické osoby, vrátane podnikateľských subjektov, miestnych občianskych združení, miestnej MŠ, ŠZŠ, ZŠ a SŠ
Dotknutá verejnosť	- Verejnosť, ktorá má aktívny záujem o tvorbu PHRSR. - fyzické a právnické osoby dotknuté procesom tvorby a implementácie PHRSR, konkrétne: - fyzické osoby staršie ako 18 rokov, - právnické osoby, - občianske iniciatívy tvorené fyzickými osobami staršími ako 18 rokov, ktoré podpíšu spoločné stanovisko k návrhu strategického dokumentu						
Hlavní aktéri rozvoja	- obyvatelia obce - fyzické a právnické osoby so sídlom v obci Richnava						
Hlavní sociálno-ekonomickí partneri	- obyvatelia obce - fyzické a právnické osoby, vrátane podnikateľských subjektov, miestnych občianskych združení, miestnej MŠ, ŠZŠ, ZŠ a SŠ						

1.2. Obsahové východiská

1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania aktualizácie PHRSR	Obec Richnava identifikovala nasledovné okruhy problémov a impulzov pre spracovanie aktualizácie resp. nového PHRSR: - skvalitnenie a zefektívnenie zavedeného systému strategického riadenia rozvoja obce, s cieľom priblížiť sa k občanovi (vypočítať jeho potreby vedúce ku kvalitnejšiemu životu v obci), pretože obec Richnava má mimoriadny záujem o zavedenie riadenia, ktoré je bližšie občanom; - politický dôvod - záujem zlepšiť kvalitu života občanov a podmienky pre ekonomické aktivity v obci,
---	--

	- legislatívny dôvod - povinnosť vyplývajúca zo zákona a ďalších právnych noriem; - vplyv zmeny vonkajších podmienok rozvoja napr. nová Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Partnerská dohoda s Európskou úniou pre nové programové obdobie, ako aj medzinárodné dohody ako napríklad Agenda 2030, akčné plány iniciované subjektmi územnej spolupráce a zároveň schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv) - zistenie, že existujúce PHRSR, už neriešia aktuálne výzvy a problémy; - splnenie podmienok pre prístup k finančným zdrojom, prípadne iným rozvoj podporujúcim zdrojom, - možnosť nového prístupu k riešeniu problémov obce - tzv. smart prístup.
1.2.2. Definícia územia pre spracovanie aktualizácie PHRSR a územnej štruktúry stratégie PHRSR	Územie obce Richnava - ako samostatný územný a správny celok, kde jej základnou úlohou, a to nielen pre potreby tohto PHRSR, bude starostlivosť a všestranný rozvoj o územie a o potreby jej obyvateľov.
1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov	V rámci primárnej analýzy obce Richnava prebehne pre účely spracovania PHRSR aj zhodnotenie relevantnosti existujúcich nadradených a súvisiacich strategických dokumentov, zhodnotenie doteraz zrealizovaných stratégií, politík a koncepcií implementovaných na všetkých úrovniach, vrátane definovania príležitosti a konkurenčných potenciálov a limitov územnej samosprávy obce v kontexte jej okolia. PHRSR obce Richnava bude nadväzovať najmä na: - Národná stratégia regionálneho rozvoja SR do roku 2030 - Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - Koncepciu územného rozvoja Slovenska - Partnerská dohoda SR na r. 2021 - 2027 - Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj - Strategický plán SR pre investície z eurofondov r. 2021 – 2027 - Plán obnovy a odolnosti SR - Stratégia rozvoja cestovného ruchu v okrese Gelnica na obdobie rokov 2019-2025 (výhľadovo 2030)

	- Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do r. 2030 - Atlas rómskych komunít na Slovensku 2019 - Envirostratégie SR 2030 - PHRSR Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022 - Stratégia MAS HNILEC - Komunitný plán sociálnych služieb obce Richnava na roky 2018-2023
1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR	Etapa 1.– Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác Obdobie: 12/2020 Popis etapy: Cieľom tejto fázy je predovšetkým zistiť, či je potrebné spracovať PHRSR a na akej hierarchickej úrovni, alebo postačí pripraviť iba jeho aktualizáciu. Obsahom fázy je vykonanie predbežných analýz, ktoré jednoznačnejšie vymedzujú výzvy, problémy, či impulzy, zmapujú ich obsah a rozsah a overia, nakoľko je možné danú výzvu alebo problém riešiť v rámci už jestvujúceho PHRSR, prípadne je potrebné PHRSR aktualizovať alebo spracovať nový PHRSR. Výstupom prvej fázy je vytvorenie zadania, aktivácia či vytvorenie kapacít, a plán postupu tvorby PHRSR resp. jeho aktualizácie. Etapa 2. – Prípravné práce, spracovanie a schválenie vstupnej správy vrátane predbežnej vízie Obdobie: 01/2021 Popis etapy: Cieľom Fázy 2 je vypracovanie podkladov a následné ich spracovanie do Zámeru PHRSR, ktorý slúži na zabezpečenie kompetentného schvaľovania potreby vypracovania nového PHRSR, resp. jeho aktualizácie tak, aby prebehol efektívne a bol zárukou kvalitného spracovania strategického dokumentu a vytvoril predpoklady pre úspešnú implementáciu. Po schválení zámeru PHRSR zo strany Zadávatel'a a za zabezpečeného finančného krytia v rozpočte sa bude môcť pristupovať ku tvorbe nového PHRSR alebo jeho aktualizácii. Konkrétne kroky etapy:

Krok 2.1. Personálne zabezpečenie - zostavenie prípravného tímu.

Krok 2.2. Organizácia prípravných prác.

Krok 2.3. Detailnejšia analýza potreby a impulzov na spracovanie, resp. aktualizáciu PHRSR.

Krok 2.4. Analýza možností reakcie na potrebu a impulzy pre spracovanie PHRSR, resp. jeho aktualizáciu, návrh rozhodnutia o postupe, charaktere a obsahovom zameraní.

Krok 2.5. Návrh cieľového zamerania/predbežnej vízie PHRSR (resp. jeho aktualizácie).

Krok 2.6. Predbežná identifikácia kľúčových partnerov a ich postavenia pre proces participácie pri spracovaní a implementácii PHRSR a ich polohy v participatívnom procese tvorby a implementácie PHRSR.

Krok 2.7. Návrh koordinačnej štruktúry procesu tvorby PHRSR.

Krok 2.8. Návrh postupu a harmonogramu participatívnej tvorby a schvaľovania PHRSR.

Krok 2.9. Odhad potreby zdrojov (ľudských, finančných, dátových, iných) pre tvorbu PHRSR, resp. jeho aktualizáciu a návrh rozpočtu.

Krok 2.10. Vytvorenie Plánu riadenia rizík tvorby stratégie.

Etapa 3. – Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania PHRSR

Obdobie: 02/2021

Popis etapy: Inventarizačná, analytická a prognostická fáza je prvou časťou tvorby samotného PHRSR nadväzujúc na výstupy prípravných prác v 4 polohách:

- definície kľúčového zamerania/vízie a hlavného cieľa,
- definície kľúčových výziev, problémov, impulzov a možných riešení,
- súboru identifikovaných zdrojov zozbieraných, zhodnotených a sprístupnených informácií,
- definície postupu spracovania a identifikácie partnerov pre tvorbu a implementáciu stratégie.

Cieľom aktivity je: doplniť znalostnú bázu tak, aby boli identifikované nielen výzvy, problémy a impulzy doterajšieho, ale aj očakávateľného vývoja relevantné pre obec, ale predovšetkým identifikované všetky vnútorné

(prírodné, sociálne, ekonomické, technické, procesné) potenciály a zdroje budúceho vývoja.

Etapa 4. – Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR

Obdobie: 03/2021

Popis etapy: Obsahom tejto fázy tvorby stratégie je spresnenie vízie a hlavného cieľa a určenie priorít a strategických cieľov PHRSR opierajúc sa o výstupy prípravnej, inventarizačnej, analytickej a prognostickej fázy. S ohľadom na možnosť čerpania zdrojov zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov EÚ je nutné, aby boli priority a strategické ciele PHRSR obce Richnava priamo naviazané na priority a ciele Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, priority a ciele definované v Partnerskej dohode medzi EÚ a SR a ďalších programových dokumentoch pre čerpanie EŠIF na obdobie 2021-2027.

Kroky tejto fázy sa dajú rozdeliť na dve časti. **V prvej časti** (kroky 4.1. a 4.2. Metodiky tvorby PHRSR) ide o overenie, modifikáciu resp. doplnenie vízie, hlavného cieľa, definovanie priorít a strategických cieľov.

V druhej časti (kroky 4.3. až 4.5. Metodiky tvorby PHRSR) sa definuje stratégia pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priority a strategické ciele PHRSR, ktoré tvoria jadro PHRSR.

Etapa 5. – Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov

Obdobie: 05/2021

Popis etapy: V tejto fáze sa identifikuje strategický prístup, postup a nástroje (opatrenia, aktivity, programy a projekty) akými sa v časovej následnosti a priestorovej súvislosti realizujú jednotlivé kroky stratégie. Cieľom tejto fázy je navrhnúť vlastnú stratégiu, ktorou dosiahne naplnenie celého systému počínajúc víziou až po systém cieľov PHRSR.

Etapa 6. – Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR

Obdobie: 05/2021

	Popis etapy: Cieľom tejto fázy je vypracovať podrobný plán implementácie stratégie obsiahnutej v PHRSR. Podrobný plán implementácie stratégie je integrálnou súčasťou PHRSR a definuje predovšetkým: - časový harmonogram implementácie stratégie a v jeho rámci konkrétne úlohy pre implementáciu navrhovaných nástrojov vrátane subjektov zodpovedných za ich splnenie a určenie výstupov realizácie týchto úloh, ktorý je reprezentovaný akčným plánom implementácie; - implementačnú štruktúru vrátane systému riadenia implementácie PHRSR, v ktorej musí byť predovšetkým presne definovaná úloha jednotlivých subjektov zapojených do realizácie PHRSR, pravidlá a procesy riadenia implementácie stratégie a plán riadenia rizík; - systém monitorovania a transparentného hodnotenia a naplňania cieľov stratégie, ktoré zapracovávajú, - plán využitia zdrojov vrátane zostavenia finančného plánu implementácie stratégie Etapa 7. – Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR Obdobie: 05/2021 Popis etapy: Integrálnou súčasťou fázy schvaľovania je široko koncipovaný proces prerokovania tohto dokumentu s partnermi, dotknutou verejnosťou a dotknutými orgánmi a následného zapracovania ich námetov a pripomienok z participatívneho procesu v prvej časti tejto fázy. Výstupom tohto participatívneho procesu môže byť úprava návrhu materiálu PHRSR tak, aby bola bližšie k očakávaniam jednotlivých partnerov a verejnosti. Návrh PHRSR upravený na základe výstupov procesu prerokovania je predložený gestorom na schválenie v príslušnom orgáne územnej samosprávy obce Richnava.
1.2.5. Informácia o procese participatívnej tvorby aktualizácie PHRSR	1. Fáza Identifikácia potreby a impulzov PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác 12/2022-01/2023 2. Fáza Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania aktualizácie PHRSR 01/2022-03/2023 3. Fáza

	Schválenie vstupnej správy 04/2023 4. Fáza Spracovanie aktualizácie dokumentu 03/2023-05/2023 5. Fáza Posudzovanie vplyvu strategického dokumentu na životné prostredie 06/2023-09/2023 6. Fáza Prerokovanie a schvaľovanie aktualizácie PHRSR 09/2023-10/2023
--	---

2. Analytické východiská

2.1. Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií

Jedným zo strategických dokumentov obce bol Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Richnava, ktorý bol schválený dňa 16.12.2015 a aktualizovaný dňa 31.5.2017 uznesením Obecného zastupiteľstva v Richnave č. 222/2017.

Na základe výstupov analýz a na základe prieskumu verejnej mienky, ktorý bol realizovaný dotazníkovým zisťovaním, prostredníctvom médií, a ako i osobným zisťovaním boli v obci Richnava pre roky 2016-2022 identifikované priority v niekoľkých oblastiach:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ	Technická infraštruktúra
	Dopravná infraštruktúra
	Podnikateľské prostredie a cestovný ruch
	Partnerská spolupráca s inými subjektmi
SOCIÁLNA OBLASŤ	Zamestnanosť a sociálna inklúzia v obci
	Rozvoj bývania
	Sociálna infraštruktúra
	Školstvo, kultúra a šport
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	Ochrana ŽP a majetku obyvateľov obce
	Odpadové hospodárstvo
	Protipovodňové opatrenia

Obr. Prehľad priorít obce Richnava pre roky 2016 – 2022

V rámci týchto priorít boli naplánované a následne zrealizované projekty, ktorých prehľad uvádza tabuľka nižšie. Služi zároveň ako projektová základňa obce Richnava, na ktorej je možné budovať a plynulo nadviazať nové projektové zámery a vízie v horizonte 2021 – 2027.

Č.	Názov projektu	Priorita	Termín realizácie	Financovanie	PHRSR 2021 - 2027
1	Terénna sociálna práca v obciach	Sociálna oblasť	2012 - 2015	34 190,33 EUR	Opätovne začlenené
2	Výstavba chodníka lokalita "Dolná" v obci Richnava	Hospodárska oblasť	2017	7500 EUR	X
3	Rozšírenie kamerového systému v obci Richnava	Hospodárska oblasť	2017	5 240,10 EUR	X
4	Miestne občianske poriadkové služby Richnava	Sociálna oblasť	2017 - 2021	191 526,84 EUR	Opätovne začlenené

5	Rozšírenie kamerového systému	Hospodárska oblasť	2019	15 954,76 EUR	X
6	Dostavba a rekonštrukcia materskej školy v obci Richnava	Sociálna oblasť	2020	1 131 002,09 EUR	X
7	Dobudovanie základnej technickej infraštruktúry pre obyvateľov MRK v obci Richnava	Hospodárska oblasť	2021	123 115,44 EUR	Opätovne začlenené

Prehľad projektov zrealizovaných v rámci PHRSR 2016-2022

2.2. Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala

Nulový variant

Za predpokladu, že nebudú realizované žiadne opatrenia navrhovanej stratégie PHRSR, tzv. *nulový variant*, je možné predpokladať nasledovný lokálny dopad na zraniteľnosť obce:

Z pohľadu ekonomického a podnikateľského prostredia v obci:

- odchod mladých ľudí do zahraničia,
- znížená atraktivita územia obce/regiónu pre investorov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre obec na podporu rozvoja,
- silná konkurencia na trhu,
- neukončené budovanie technickej infraštruktúry v obciach.

Z pohľadu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

- zmena klimatických podmienok,
- nevyužitie pôdneho a lesného fondu obce,
- neatraktivnosť práce a podnikania v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve,
- devastácia životného prostredia,
- prírodné kalamity.

Z pohľadu technickej a dopravnej infraštruktúry:

- navýšenie počtu investičných akcií v obciach a ich finančná náročnosť,
- stagnácia vybudovania vodovodu a kanalizácie pre ich finančnú náročnosť,
- nemožnosť získať externé zdroje na dobudovanie technickej infraštruktúry.

Z pohľadu životného prostredia

- ohrozenie zdrojov pitnej vody v obci nadmerným používaním umelých hnojív a pesticídov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre tvorbu a údržbu životného prostredia,
- prírodné katastrofy (záplavy).

Z pohľadu kultúry, školstva a športu

- hrozba papučovej kultúry obyvateľstva,
- dôsledkom zlej sociálnej situácie rodín je kultúra na poslednom mieste v rodinnom rozpočte,
- slabý sponzorovanie športu a kultúry zo strany súkromného sektora,
- bezcieľné trávenie voľného času mladými ľuďmi v obci,
- zanedbaním pozornosti v oblasti tradícií a remesiel obce stratia svoju osobitosť.

Z pohľadu občianskej vybavenosti

- vlastníci pozemkov nebudú súhlasiť s odpredaním pozemkov pre nové individuálne bytové výstavby podľa územného plánu obcí,
- nedostatok finančných prostriedkov na výkon samosprávy a zlepšenie občianskej vybavenosti obce,
- nedostatku finančných prostriedkov na plánované rozvojové aktivity obce.

Z pohľadu cestovného ruchu

- nepochopenie turistického potenciálu obce - nevyužitie daností pre rozvoj cestovného ruchu,
- izolovanosť – nezapojenie sa do združení v regióne, ktoré pomáhajú rozvoju cestovného ruchu,
- neprispôsobenie kvality a množstva poskytovaných služieb v súlade s požiadavkami návštevníkov obce,
- nedosiahnuteľná konkurencia v oblasti cestovného ruchu.

Dopady vyššie uvedených bodov bez aktívneho prístupu obce je možné zovšeobecniť nasledovne:

- Zníženie počtu pracovných príležitostí v obci
- Migrácia prevažne mladého obyvateľstva a z toho vyplývajúce:
- Starnutie obyvateľstva
- Nespokojnosť obyvateľov s kvalitou infraštruktúry a občianskej vybavenosti
- Vyčerpanie financovania rozvojových aktivít z vlastných zdrojov
- Strata záujmu obyvateľov participovať na veciach verejných

2.3. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	Socioekonomické	
		- prítomnosť poľnohospodárskej výroby v obci, - existencia podnikateľských subjektov pôsobiacich v obciach v oblasti obchodu, výroby, služieb a dopravy, - dobré podmienky pre rozvoj služieb, - dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu,

		- dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, - vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania, - existujúca územno-plánovacia dokumentácia.
	Územno-technické	- atraktívne prírodné prostredie, - blízkosť rekreačnej oblasti, ako možného základu pre rozvoj turizmu, - objekty vhodné pre podnikanie v agroturistike, - kultúrno-historické pamiatky, - aktívny prístup miestnej samosprávy k rozvoju cestovného ruchu v obciach, - trasy pre cykloturistiku.
	Prírodno-environmentálne	- vhodné prírodné a podnebné podmienky, - doriešený odvoz a skládky tuhého komunálneho odpadu, - vypracovaný program odpadového hospodárstva, - realizácia separovaného zberu odpadu, - zlepšenie kvality ovzdušia v obci - dostatok lesov s kvalitnou podpovrchovou vodou.
	Kultúrne	- využívanie prírody v okolí na zimné a letné športové aktivity, - kultúrne podujatia, - každoročné tradičné akcie – plesy, jarné a jesenné tradičné akcie, - existencia budov pre strednú školu, špeciálnu základnú školu, základnú školu a materskú školu, - silná mimoškolská činnosť v obci, - možnosť športovania v areáli futbalového ihriska a školského ihriska - existencia kultúrnych pamiatok.
	Inštitucionálno-organizačné	- pravidelné stretnutia občanov s predstaviteľmi samosprávy, - ochota obyvateľov spolupodieľať sa na rozvoji obce.
Problémy a limity	Socioekonomické	- nezamestnanosť obyvateľov obcí v produktívnom veku, - nezamestnanosť absolventov škôl, - absencia výrobných podnikov v obci, - absencia základných a doplnkových služieb,

		- absencia väčšieho supermarketu, obchodného centra - stagnácia rozvoja malého a stredného podnikania, - slabý rozvoj remeselnej výroby, - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva vyplývajúca z nezamestnanosti v regióne, - slabá informovanosť o možnostiach podnikania a samozamestnania zo strany štátu.
	Územno-technické	- v obci nie je vybudovaná dostatočná infraštruktúra, - nedostatok finančných prostriedkov z rozpočtu obcí na rekonštrukciu miestnych komunikácií, - nevybudované parkovacie plochy v obciach.
	Prírodno-environmentálne	- nezáujem mladých o poľnohospodárstvo, - nedostatočné využívanie daností pre rozvoj turizmu a agroturizmu, - malý rozvoj aktivít pre rekreačné účely, - zlý stav poľných a lesných ciest, - nevyužitý / nezmapovaný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia cestovného ruchu v regióne.
	Kultúrne	- absencia telocvične a multifunkčného ihriska - absencia možností využívať rekreačné strediská na športové aktivity, na relaxáciu (bowling, wellness, sauna), - slabá tradícia folklóru, - nezáujem občanov o obnovenie tradícií v obci, - obyvatelia sú prevažne konzumenti a nie tvorcovia kultúrnych akcií v obci.
	Inštitucionálno-organizačné	- nevybudovaná obecná kanalizácia, vodovody, - nedostatok prípadne nedostupnosť finančných zdrojov.

2.4. Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia

Nasledujúca tabuľka ilustruje potenciály, výzvy, limity a problémy vyplývajúce z vývoja vo vonkajšom prostredí obce Richnava:

Výzvy a potenciály z vonkajšieho prostredia:	Limity a problémy z vonkajšieho prostredia:
Potenciál získať nenávratný finančný príspevok z EÚ zdrojov pre krytie investičných zámerov v obci	Malý záujem investorov o menšie obce
V rámci Mikroregiónu existuje možnosť vytvárať spolupráce založené na synergii s obcami	Nedostatočne rozvinutý cestovný ruch v okolí obce/mikroregiónu.
V blízkom okolí obce funguje rozvinutý cestovný ruch	Zlý stav životného prostredia v okolí obce/v mikroregiónu
Možnosť prilákať investorov	Nepochopenie/nerozpoznanie potenciálu disponibilných rozvojových zdrojov obce

2.5. Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

Tomuto bodu je z pohľadu tvorby PHRSR *venovaná mimoriadna pozornosť* nakoľko výzvy, potenciály, limity a problémy vytvárajú väčšinou vzájomne previazaný logický hierarchický systém. Preto v tomto bode nedôjde len k identifikácii samostatných javov, ale najmä vzájomných väzieb a ich príčinných súvislostí.

Následne budú výstupy tohto kroku spracované vo forme stromu výziev a problémov, ktorý tento systém a jeho väzby vizualizuje. Samotný strom je potom možné následne použiť k zadefinovaniu logického systému, teda stromu, cieľov a opatrení, ktoré sa budú vzťahovať na identifikované výzvy, potenciály, limity a problémy.

Hospodárska oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
- ochota zo strany samosprávy riešiť zlú ekonomickú a sociálnu situáciu miestneho obyvateľstva - snaha o aktívnu sociálnu inklúziu príslušníkov MRK do majoritnej spoločnosti - dostatok voľnej pracovnej sily - obec je plynofikovaná - dostupnosť internetu a káblovej televízie - dostupnosť mobilných sietí	- nízkokvalifikovaná pracovná sila - nedostatočná prevencia voči kriminalite a možným protispoločenským konaniam - nedostatočný kamerový systém - nevyhovujúci technický stav niektorých úsekov miestnych komunikácií a chodníkov - nedostatok pracovných príležitostí v obci a jej blízkom okolí - diskriminácia na trhu práce voči MRK

obec je prístupná pravidelnou autobusovou a železničnou dopravou	
Príležitosti	Ohrozenia
- využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ - realizácia opatrení na zvýšenie bezpečnosti ako občanov, tak aj návštevníkov - dobudovanie miestnych komunikácií a chodníkov - potenciál rozvoja cestovného ruchu - vybudovanie cyklochodníkov - zlepšovanie podnikateľského prostredia dobudovaním prvkov technickej infraštruktúry zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v obci	- zanedbávanie podpory štátu v oblasti malého a stredného podnikania - finančne náročná a pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - nízky záujem MRK o uplatnenie sa na trhu práce
Sociálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
- materská škola, špeciálna základná škola, základná škola a stredná škola v obci - kultúrne pamiatky v obci (kostol, Kaplnka sv. Márie Magdalény, Richnavský hrad) - rastúci počet obyvateľov obce.	- absencia oddychových zón pre deti mládež, mladé rodiny, matky na materskej dovolenke a pre dôchodcov - absencia denného stacionára, sociálnej starostlivosti pre starších občanov a osoby so zdravotným postihnutím - absencia športovísk, predovšetkým multifunkčného ihriska - absencia komunitného centra - nedostatočná prevencia voči kriminalite a možným protispoločenským konaniam - sociálna izolácia obyvateľov z MRK - absencia zdravotného strediska - nižšia vzdelanostná úroveň obyvateľov zo sociálne znevýhodneného prostredia - slabší záujem o veci verejné - nevysporiadané pozemky v rómskej osade
Príležitosti	Ohrozenia
- využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ - záujem o integráciu rómskej komunity do života majoritnej spoločnosti	- predsudky a diskriminácia zo strany majoritného obyvateľstva - nárast produkcie komunálneho odpadu

• potencionálna spolupráca s okolitými obcami • rozvoj adresných sociálnych služieb, najmä s dôrazom na MRK	• možná prehĺbajúca sa sociálna izolácia obyvateľov z MRK • existujúce predsudky a diskriminácia zo strany majoritného obyvateľstva voči príslušníkom z MRK • dlhodobá a vysoká nezamestnanosť
Environmentálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
• zavedený systém triedeného zberu odpadov • pozitívny prístup miestnej samosprávy k zachovaniu prírodného dedičstva pre nasledujúce generácie	• nevybudovaná kanalizácia • nevybudovaný vodovod • nevybudovaná ČOV • slabá ekologická uvedomelosť občanov • nedostatočné separovanie a zhodnocovanie odpadov • nedostatočná osвета v oblasti ochrany životného prostredia • znečistenie verejných priestranstiev, prírody a vodných tokov
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ • podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie • predchádzanie vzniku odpadov • zvýšenie zhodnocovania odpadov • zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce • realizácia adaptačných opatrení s dôrazom na najzraniteľnejšie skupiny	• pokračujúci nezáujem časti obyvateľov o ochranu životného prostredia • znečisťovanie životného prostredia nelegálnymi skládkami • nárast produkcie komunálneho odpadu

2.6. Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Využitím SWOT analýzy jednotlivých čiastkových oblastí boli vyšpecifikované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre vypracovanie rozvojového dokumentu obce Richnava.

Výstupom SWOT analýzy je tak nielen identifikácia silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ale aj návrh jedného zo štyroch prístupov k ďalšiemu rozvoju obce: ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva alebo stratégie úniku.

Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

2.7. Identifikácia disparít a faktorov rozvoja

Každá obec disponuje zdrojmi, ktoré je možné definovať ako faktory jej rozvoja (ekonomického a sociálneho). Zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú v rámci hraníc katastrálneho územia obce sa označujú ako vnútorné (endogénne) faktory rozvoja. Zdroje a faktory, ktoré vplyvajú na rozvoj obce spoza hraníc obce tvoria vonkajšie (exogénne) faktory rozvoja. Súbor faktorov a zdrojov rozvoja obce tvorí rozvojový potenciál konkrétnej obce.

A) Prehľad faktorov rozvoja obce Richnava

Rozvojové faktory je možné členiť do nasledovných skupín:

- prírodné zdroje,
- sociálna infraštruktúra obyvateľstvo,
- technická infraštruktúra
- ekonomické činnosti
- rozpočet a majetok obce.

Prírodné zdroje

Obec Richnava s rozlohou 6,97 km² a s nadmorskou výškou 370 m n. m. patrí do okresu Gelnica a zaraďuje sa k vidieckym sídlam, ktoré majú poľnohospodársky charakter s prevažujúcou obytnou funkciou. Okres Gelnica je súčasťou severozápadnej časti Košického samosprávneho kraja a susedí s okresmi Prešov, Rožňava, Spišská Nová Ves a Košice-okolie. Z geomorfologického hľadiska je charakter územia členitý, horský a podhorský. Územie obce Richnava patrí do oblasti Slovenské Rudohorie, celku Volovské vrchy, podcelkov Hnilecké vrchy, Volovec, Zlatý stôl, Pipitka a Kojšovská hoľa. Územie patrí z časti do celku Čierna hora, podcelkov Roháčka a Bujanovské vrchy, ktoré sa tiahnu po ľavom brehu rieky Hornád. Kataster Richnavy sa rozprestiera na južných svahoch pohoria Branisko a vo východnom výbežku Hornádskej kotliny. Len malá časť sa nachádza na pravom brehu Hornádu a na severných svahoch Slovenského Rudohoria – Volovských vrchov. Chotár obce je v severnej časti odlesnený a v južnej časti prevládajú smrekovo-jedľové lesy. Územie je z geologického hľadiska charakterizované stretom viacerých tektonicko-geologických častí Západných Karpát. Južnú časť katastra tvoria horniny mladšieho paleozoika – permu, najmä pieskovce a bridlice. Zatiaľ čo severnú časť katastra pieskovce a zlepenice. Oblasť rieky Hornád obsahuje fluvialne sedimenty ako štrky a piesky. Prevládajúcim pôdnym typom sú rendziny, iné typy sú prevažne piesčito-hlinité. V katastri obce Richnava sa nenachádza osobitne chránená oblasť prírody, avšak existujú tu hodnotné biotopy. Medzi skalnatými útvarmi v spádovej doline Zlatníka sa nachádza rozsiahla plocha slatiniska. Územie katastra má mierne chladnú a mierne vlhkú kotlinovú klímu s veľkou inverziou teplôt. Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje od cca +6°C do + cca 13°C.

Obyvateľstvo

Obec Richnava sa počtom obyvateľov zaraďuje k väčším obciam Slovenska, celkový počet obyvateľov v obci k 31.12.2022 bol 3 354. Počet obyvateľov vykazuje rastúci trend.

Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15-65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel (51,5 %) pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15-65 rokov), najmenší podiel (5,2 %) na obyvateľov pripadá v poproduktívnom veku. Veľmi vysoké zastúpenie má predproduktívna časť populácie, ktorá dosahuje podiel až takmer 43,3 %, čo je viac ako 2,7-násobok podielu tejto kategórie na celej populácii Slovenska a viac ako 2-násobok v porovnaní s okresom Gelnica.

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostného zloženia výrazne prevláda slovenská národnosť (49,8 %), obdobne je zastúpená aj rómska národnosť (48,9 %). Ostatné národnosti sú zastúpené len minimálne. Podľa Atlasu rómskych komunít (2019) je však podiel rómskych obyvateľov v Richnave v rozmedzí 81-90 %.

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženstva

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev (70,2 %). Ostatní obyvatelia obce sa hlásia k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (1,6 %), gréckokatolíckej cirkvi (0,16 %), či iným vierovyznaniam (21,4 %). Približne 6,7 % obyvateľov uvádza, že je bez vyznania.

Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter s vysokým zastúpením marginalizovanej rómskej komunity, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Väčšina (75 %) obyvateľov má dosiahnuté len základné vzdelanie, 10 % obyvateľov má dosiahnuté učňovské vzdelanie bez maturity, 9 % úplné stredné vzdelanie s maturitou, vyššie odborné vzdelanie dosiahli len 3 % obyvateľov a vysokoškolské vzdelanie len 0,6 % obyvateľov. Približne 0,6 % obyvateľov je dokonca bez ukončeného aspoň základného vzdelania. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja životnej úrovne obyvateľov.

Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj

Jednou zo základných sociálno-ekonomických klasifikácií triedenia obyvateľstva je ekonomická aktivita. Z tohto hľadiska možno obyvateľstvo rozdeliť na ekonomicky aktívne a neaktívne. Medzi demografické ukazovatele zaradujeme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania zamestnanosti možno posúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko je dôchodcov, koľko sa nachádza v obci nezamestnaných a pod.. V obci je alarmujúco vysoká nezamestnanosť 21,8 % (k 12/2021), predovšetkým v marginalizovaných rómskych komunitách a sociálne odkázaných komunitách.

Technická infraštruktúra

Miestne komunikácie - Stav miestnych komunikácií je nevyhovujúci.

Chodníky - Stav chodníkov je nevyhovujúci.

Autobusová zástavka - V obci sa nachádza 8 autobusových zastávok.

Železničná stanica - V obci sa nenachádza železničná stanica.

Vodovod - Obec nemá vybudovaný vodovod.

Kanalizácia - V obci nie je vybudovaná kanalizácia.

Čistička odpadových vôd – V obci nie je dobudovaná ČOV.

Rozvod plynu - Obec je plynofikovaná.

Zásobovanie teplom - Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú.

Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.

El. vedenie - Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.

Verejné osvetlenie - Obec čiastočne disponuje moderným verejným LED osvetlením. Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.

Pokrytie mobilných operátorov - Obec je pokrytá signálmi všetkých aktuálnych mobilných operátorov

Optická sieť na pripojenie internetu - V obci nie je zavedená optická sieť.

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácnosti, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nenachádza zberný dvor. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, znečisťovanie vodných tokov, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie.

Sociálna infraštruktúra obce

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia z oblasti administratívy a kultúry, športové zariadenia, školské zariadenia. Občianska vybavenosť významnou mierou skvalitňuje život obce. Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. Obec disponuje sociálnou infraštruktúrou: obecný úrad, dom smútku, cintorín, kostol, materská škola, základná škola, špeciálna základná škola, stredná škola, futbalové ihrisko, knižnica, pohostinstvo, obchod, predajne, hasičská zbrojnica, obecný rozhlas. Obec nedisponuje zdravotným strediskom. Víziou je zriadiť v obci zdravotné stredisko, resp. ambulancie poskytujúce základné zdravotné služby.

Štruktúra domového a bytového fondu

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 sa v obci nachádza 593 domov, z toho 265 tvorili rodinné domy, 4 bytové domy, 317 „núdzových objektov neurčených na bývanie“ prevažne v rómskej osade a v menšom počte iné objekty.

Detailnejšie spracovanie analýz obce tvorí prílohu č. 1 tohto dokumentu.

B) Prehľad disparít obce Richnava

Pri analýze problémov boli identifikované nasledovné disparity a limity rozvoja územia obce Richnava:

Oblasť rozvoja	Popis disparity
Prírodné zdroje	➤ nevyužitý prírodný a kultúrno-historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu ➤ znečistenie krajiny a nelegálne skládky odpadu
Obyvateľstvo	➤ nízka miera vzdelanostnej úrovne obyvateľstva ➤ veľký podiel obyvateľov žijúcich v nevyhovujúcich podmienkach v rómskej osade na vysporiadaných pozemkoch a bez hygienického zázemia
Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	➤ nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily ➤ rastúca dlhodobá nezamestnanosť.
Technická infraštruktúra	➤ technický stav verejných budov vyžadujúcich si rekonštrukciu ➤ chýbajúca kanalizácia v obci ➤ chýbajúca základná technická infraštruktúra v rómskej osade
Sociálna infraštruktúra obce	➤ nedostatočná školská a predškolská infraštruktúra ➤ nedostatočné sociálne služby a poradenstvo ➤ chýbajúca pediatrická ambulancia

Tab. - disparity a limity rozvoja územia

3. Rozvojová stratégia

3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia predstavuje očakávaný stav, ktorý má obec zo strednodobého hľadiska dosiahnuť. Definuje rámec pre vymedzenie strategických cieľov a priorít na obdobie budúcich 7 – 10 rokov pričom popisuje aj postupy na ich dosiahnutie.

Vízia obce Richnava predstavuje opis ideálneho stavu, ktorý si obyvatelia a vedenie obce prajú dosiahnuť a aktívnym systematickým prístupom sa chcú blížiť k jej naplneniu.

Vízia rozvoja:

Obec Richnava je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojitelnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ:

Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

3.2. Štruktúra priorít a ich väzby

Zámerom tejto časti programu je zadefinovať priority a poskytnúť prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority, ktoré s povedú priamo k naplneniu stanovenej vízie, pričom tieto priority a z nich plynúce návrhy projektov nemusia spadať len do kompetencie obce.

Naplnenie dlhodobej vízie a dosiahnutie hlavného cieľa obce Richnava je rozložené do **troch prioritných oblastí**, ktorých naplnenie je podmienené splnením špecifických cieľov, ktoré môžu byť v rámci dekompozície tvorené ďalšími špecifickými subcieľmi a spolu s vyššími cieľmi sa stávajú základnými piliermi pri realizácii hlavného cieľa.

Základné prioritné oblasti sú vymedzené nasledovne:

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Predstavenie obsahu jednotlivých priorít je možné najlepšie demonštrovať cez uvedenie špecifických cieľov, ktoré pod danú prioritu spadajú a práve ich jednotlivé splnenie zabezpečí aj naplnenie priority.

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Strategický cieľ: 1.1 Rozširovať a naplňovať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Strategický cieľ: 2.1 Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce

Strategický cieľ: 2.2 Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Strategický cieľ: 3.1 Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov

Strategický cieľ: 3.2 Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného prostredia

Obrázok nižšie ilustruje prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít obce Richnava, ktorých naplnenie je možné dosiahnuť prostredníctvom naplnenia cieľov jednotlivých nástrojov (projektov), ktoré povedú k naplneniu jednotlivých špecifických cieľov, prostredníctvom ktorých je možné naplniť strategické ciele určené pre každú prioritnú oblasť obce.

Obr. Prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít obce Richnava

3.3.Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR

Strategická časť PHRSR sa zameriava na stratégiu rozvoja obce Richnava, vychádzajúc z tvrdých dát (štatistický úrad, výstupy z dotazníkov), ale aj relevantných informácií získaných od miestnych aktérov, cez tzv. mäkké dáta (očakávania obyvateľov samosprávy) ale hlavne výstupov a záverov

PHRSR 2016 – 2022, na ktorý priamo nadväzuje a bol podkladom pre vytvorenie nového predkladaného PHRSR na roky 2021- 2027.

Vychádzajúc zo skúseností a relevantnej dokumentácie, ktorá stojí za vytvorením PHRSR každej obce, je pre definovanie obecnej rozvojovej stratégie nevyhnutné pochopiť aj prognostické varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Tie je potrebné zapracovať nielen z hľadiska strednodobého, ale aj dlhodobého horizontu. Tieto východiská prognózy budúceho vývoja sú prezentované v strategických dokumentoch národnej a nadnárodnej úrovne.

Tu je nutné rešpektovať nielen súlad medzi Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ale aj PHRSR príslušného samosprávneho kraja, aby sa zabezpečila vzájomná synergia pri plnení stanovených cieľov.

K týmto dôležitým strategickým dokumentom, ktoré prispievajú k plneniu cieľov PHRSR priradíme aj dokumenty medzinárodnej, národnej a regionálnej úrovne ako sú napr. :

- Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj,
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR do roku 2030,
- **Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030,**
- Strategický plán SR pre investície z eurofondov r. 2021 – 2027,
- **Koncepcia územného rozvoja Slovenska,**
- Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do r. 2030,
- Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027,
- **Plán obnovy a odolnosti SR,**
- PHRSR Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022,
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu v okrese Gelnica na obdobie rokov 2019-2025 (výhľadovo 2030),
- Akčný plán rozvoja okresu Gelnica,
- Integrovaná stratégia územného a miestneho rozvoja na roky 2021-2027,
- Komunitný plán sociálnych služieb obce Richnava na roky 2018-2023.

3.4.Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia

Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR 2021 – 2027 a administratívna podpora

Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Richnava. V procese prípravy PHRSR 2021 - 2027 boli prizvaní obyvatelia obce Richnava s cieľom zapracovania ich požiadaviek a potrieb. V procese záverečného spracovania PHRSR spolu s poslancami a zamestnancami obecného úradu obyvatelia aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickej časti dokumentu.

Inštitucionálne zabezpečenie

Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch napĺňajúce špecifické (sub)ciele definovaných priorít obce v období 2021-2027.

Široký rámec navrhovaných projektov si bude vyžadovať zodpovednú prípravu obce nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov obecného úradu prípadne administratívnej podpory z externého prostredia. Jedným z dôvodov, prečo sa bude organizačnej podpore projektov na začiatku implementačného obdobia 2021 – 2027 venovať zvýšená pozornosť je náročnosť týchto projektov.

Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie či partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu či VÚC.

č.	Názov partnera	Úloha partnera pri implementácii stratégie
1	Obecný úrad Richnava	• výkonný orgán, administratívny orgán
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	• konzultačný a poradný orgán pri implementácii špecifických projektov PHRSR
3	Subjekty z oblasti vzdelávania a podpory cestovného ruchu	• zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti školstva a cestovného ruchu
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	• zabezpečenie možností získať NFP k implementácii projektov
5	Susediace obce v rámci okresu/ regiónu	• spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	• spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
7	Orgány štátnej správy	• spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
8	Subjekty tretieho sektora – mimovládne organizácie	• spolupráca, podľa potrieb konkrétneho projektu

Tabuľka: Prehľad partnerov pre implementáciu PHRSR

4. Implementačný plán

4.1. Aktivity na implementáciu stratégie

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Strategický cieľ 1.1: Rozširovať a naplňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

- **Projekt: Realizácia pozemkových úprav**

- **Aktivity:**

Realizácia pozemkových úprav pre rozvojové oblasti obce (napr. pre rozvoj IBV)

Realizácia pozemkových úprav pre lokalitu rómskej osady

- **Projekt: Vybudovanie miestnej kanalizácie**

- **Aktivity:**

Výstavba splaškovej a dažďovej kanalizácie

Vybudovanie kanalizačných prípojok

Výstavba ČOV v rómskej osade

- **Projekt: Vybudovanie obecného vodovodu**

- **Aktivity:**

Vypracovanie projektovej dokumentácie

Vybudovanie verejného vodovodu v obci – výstavba vodovodného potrubia a výstavba vodojemu

- **Projekt: Rekonštrukcia verejného osvetlenia**

- **Aktivity:**

Kompletná rekonštrukcia verejného osvetlenia

Osvetlenie prístupového chodníka do rómskej osady a osvetlenie komunikácií v rómskej osade

- **Projekt: Optické pripojenie v obci**

- **Aktivity:**

Inštalácia optického káblu v obci

- **Projekt: Káblová televízia v obci**

- **Aktivity:**

Zavedenie káblovej televízie v obci

- **Projekt: Modernizácia obecného rozhlasu**

- **Aktivity:**

Rekonštrukcia zastaraného rozhlasu, výmena za bezdrôtový obecný rozhlas

Projekt: Revitalizácia verejných priestranstiev

- **Aktivity:**

Revitalizácia verejných priestranstiev obnovou a výsadbou zelene, osadením nového mobiliáru, rekonštrukciou chodníkov

1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

- **Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií**

- **Aktivity:**

<i>Rekonštrukcia miestnych cestných komunikácií</i>
<i>Výstavba nových miestnych komunikácií</i>
<i>Výstavba komunikácií v rómskej osade</i>
Projekt: Výstavba a obnova chodníkov
Aktivita:
<i>Rekonštrukcia chodníkov</i>
<i>Výstavba chodníkov v centrálnej časti obce</i>
<i>Výstavba chodníka do rómskej osady</i>
Projekt: Modernizácia autobusových zastávok
Aktivita:
<i>Modernizácia autobusových zastávok</i>
Projekt: Výstavba vodopriepustného parkoviska
Aktivita:
<i>Vypracovanie projektovej dokumentácie</i>
<i>Vybudovanie parkoviska</i>
Projekt: Výstavba podjazdu pre peších pod cestou
Aktivita:
<i>Vybudovanie podjazdu pre peších pod cestou č. I I/547</i>
1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR
Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci
Aktivita:
<i>Príprava priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj podnikateľských aktivít</i>
<i>Podpora miestnych podnikateľských subjektov</i>
<i>Podpora samostatne hospodáriacich roľníkov, SZČO, agroturizmus)</i>
Projekt: Priestory na podnikanie
Aktivita:
<i>Vytvorenie nových komerčných priestorov na podnikanie – kancelárske priestory, priestory na služby, obchodnú činnosť a pod.</i>
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce
Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce
Aktivita:
<i>Rozvoj spolupráce s inými subjektmi: obce, mestá, podnikatelia, investori</i>
<i>Zbieranie pozitívnych, inšpiratívnych skúseností a príkladov dobrej praxe z okolitých obcí (ako ja zo zahraničia) a ich následná aplikácia do života obce</i>
<i>Vypracovanie spoločných rozvojových dokumentov s okolitými obcami</i>
Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých
Strategický cieľ 2.1: Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce.
Strategický cieľ 2.2: Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov

2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci
• Projekt: Podpora individuálnej bytovej výstavby
Aktivita:
<i>Realizácia pozemkových úprav a vysporiadanie majetkových vzťahov rozvojových lokalitách obce</i>
<i>Zabezpečenie základnej infraštruktúry (cesty, chodníky, kanalizácia, vodovod, elektrické pripojenie, osvetlenie, plynofikácia)</i>
• Projekt: Podpora bytovej výstavby pre sociálne slabšie rodiny
Aktivita:
<i>Vysporiadanie pozemkov, predovšetkým v rómskej osade</i>
<i>Vypracovanie projektovej dokumentácie, výstavba nájomných bytov</i>
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, služieb a bezpečnosti v obci
• Projekt: Rekonštrukcia obecného úradu
Aktivita:
<i>Vypracovanie projektovej dokumentácie</i>
<i>Rekonštrukcia budovy</i>
<i>Zabezpečenie vnútorného vybavenia</i>
• Projekt: Vybudovanie komunitného centra
Aktivita:
<i>Komunitná činnosť a aktivity</i>
<i>Zabezpečenie potrebného zariadenia a vybavenia</i>
• Projekt: Vybudovanie hygienického centra
Aktivita:
<i>Zabezpečenie dostupnosti sociálnych a hygienických zariadení s cieľom zlepšenia hygieny medzi príslušníkmi z MRK</i>
<i>Uskutočňovať preventívno-osvetové činnosti zamerané na zlepšenie hygienických návykov</i>
• Projekt: Rekonštrukcia domu smútku
Aktivita:
<i>Kompletná rekonštrukcia budovy</i>
<i>Úprava okolia cintorína, oplatenie cintorína</i>
• Projekt: Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice a zabezpečenie technického vybavenia
Aktivita:
<i>Rekonštrukcia/obnova budovy hasičskej zbrojnice</i>
<i>Rekonštrukcia rozvodov elektroinštalácie</i>
<i>Rekonštrukcia strechy</i>
<i>Modernizácia vnútorného vybavenia</i>
• Projekt: Pokračovanie miestnej občianskej poriadkovej služby (MOaPS)
Aktivita:
<i>Pokračovanie a rozšírenie miestnej občianskej poriadkovej služby</i>
Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie materskej školy

<i>Aktivity:</i>
<i>Rekonštrukcia a rozšírenie materskej školy</i>
<i>Modernizácia vybavenia materskej školy</i>
Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie základnej školy
<i>Aktivity:</i>
<i>Rekonštrukcia a rozšírenie základnej školy</i>
<i>Modernizácia vybavenia základnej školy</i>
Projekt: Obnova obecnej knižnice
<i>Aktivity:</i>
<i>Modernizácia priestorov obecnej knižnice</i>
<i>Rozširovanie knižničného fondu</i>
Projekt: Podpora sociálnych služieb obce
<i>Aktivity:</i>
<i>Rozvoj terénnej opatrovateľskej služby, sociálneho poradenstva, podpora formou dotovaných cien obedov, zriadenie sociálneho taxíka</i>
Projekt: Zvýšenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti
<i>Aktivity:</i>
<i>Zriadenie stálej lekárskej ambulancie pre deti a dorast (pediatria)</i>
<i>Zriadenie zdravotného strediska</i>
2.3 Podpora integrácie MRK v obci
Projekt: Pokračovanie terénnej sociálnej práce v obci
<i>Aktivity:</i>
<i>Konzultácie k aktivačným prácam, pomoc pri spisovaní tlačív a žiadostí</i>
<i>Vybavenie potrebnej pracovnej dokumentácie, živnostenského listu a iné</i>
Projekt: Osvetový program pre rodičov detí z MRK
<i>Aktivity:</i>
<i>Základná zdravotná starostlivosť a hygienické návyky</i>
<i>Povinná školská dochádzka</i>
Projekt: Vybudovanie individuálnych ČOV pre príslušníkov z MRK v rómskej osade
<i>Aktivity:</i>
<i>Majetkovo-právne vysporiadanie, prípadne realizácia pozemkových úprav</i>
<i>Zabezpečenie a inštalácia individuálnych ČOV pre príslušníkov z MRK v rómskej osade</i>
Projekt: Podpora prístupu k pitnej a úžitkovej vode v prostredí MRK v obci s dôrazom na nízkonákladové opatrenia
<i>Aktivity:</i>
<i>Vypracovanie projektovej dokumentácie a získanie povolenia</i>
<i>Majetkovo-právne vysporiadanie, prípadne realizácia pozemkových úprav</i>
<i>Vŕtanie, resp. kopanie studne</i>
<i>Vybudovanie vŕtajníkov na pitnú vodu</i>
Projekt: Zriadenie rozvojových tímov

Aktivita:
<i>Zapojenie sa do národného projektu rozvojových tímov pre lokality s MRK (zabezpečovanie integrovaného komplexného prístupu so zameraním na zlepšovanie životných podmienok obyvateľov MRK, podpora komunitného rozvoja v danej obci a skvalitňovanie života obyvateľov celej obce)</i>
2.4 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci
Projekt : Podpora kultúrnych a športových podujatí
Aktivita:
<i>Podpora kultúrnych podujatí</i>
<i>Podpora športových podujatí</i>
Projekt: Výstavba detskej a športovej infraštruktúry
Aktivita:
<i>Výstavba multifunkčného ihriska</i>
<i>Výstavba športových ihrísk, workoutových ihrísk a športovísk</i>
<i>Výstavba detských ihrísk</i>
Projekt: Obec ako Zóna oddychu
Aktivita:
<i>Vytvorenie malých oddychových zón</i>
<i>Obnova a tvorba zelených verejných priestranstiev a oddychových zón v zastavanej časti obce</i>
Projekt: Zriadenie centra voľného času
Aktivita:
<i>Vytvorenie priestoru pre neformálne vzdelávanie a aktívne trávenie voľného času detí a mládeže</i>
2.5 Podpora rozvoja cestovného ruchu
Projekt: Výstavba cykloturistických chodníkov
Aktivita:
<i>Vybudovanie cyklochodníka</i>
<i>Vybudovanie cyklistickej trasy</i>
<i>Zabezpečenie značenia, oddychových zón a odpočívadiel</i>
Projekt: Zriadenie náučného chodníka
Aktivita:
<i>Zriadenie náučného chodníka s prepojením na existujúce turistické trasy</i>
Prioritná oblasť 3: Eko obec
Strategický cieľ 3.1.: Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov a návštevníkov obce
Strategický cieľ 3.2: Podporiť aktivity smerujúce k ochrane životného prostredia
3.1 Prevencia pred povodňami
Projekt: Protipovodňové opatrenia mimo vodných tokov
Aktivita:
<i>Rekonštrukcia a dobudovanie rigolov</i>
<i>Opatrenia na lesných a poľnohospodárskych pozemkoch</i>

<i>Využívanie priepustných povrchov v zastavanom území, zachytávanie a využívanie dažďovej vody zo striech budov</i>
<i>Podpora a ochrana vegetácie vo svahových oblastiach – zachytávanie zrážok a spomalenie odtoku vody</i>
Projekt: Protipovodňové opatrenia na vodných tokoch, najmä na Hornáde
Aktivita:
<i>Realizácia protipovodňových opatrení na toku rieky Hornád (výstavba protipovodňovej hrádze alebo valu) na ochranu areálov základnej a materskej školy</i>
<i>Realizácia protipovodňových opatrení na menších vodných tokoch na území obce</i>
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov
Projekt: Výstavba zberného dvora
Aktivita:
<i>Vybudovanie zberného dvora</i>
<i>Zabezpečenie potrebnej techniky a vozidiel na zber a separáciu odpadov</i>
Projekt: Výstavba kompostoviska na biologický odpad
Aktivita:
<i>Vybudovanie obecného kompostoviska</i>
Projekt: Podpora súkromného kompostovania
Aktivita:
<i>Zabezpečenie kompostérov pre domácnosti a osвета ohľadom správneho kompostovania</i>
Projekt: Inštalácia odpadových košov na triedený odpad
Aktivita:
<i>Nákup a inštalácia zberných nádob na triedený odpad a osвета obyvateľstva</i>
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavania čistoty v obci
Projekt: Odstránenie nelegálnej skládky komunálneho odpadu v rómskej osade
Aktivita:
<i>Odstránenie nelegálne uloženého komunálneho odpadu</i>
Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce
Aktivita:
<i>Osvetové aktivity a zvýšenie informovanosti obyvateľov</i>
<i>Zakúpenie a inštalovanie fotopascí</i>
<i>Monitorovanie oblasti</i>
<i>Kontrola dodržiavania čistoty a poriadku na verejných priestranstvách aj v spolupráci s MOPS</i>
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov
Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov
Aktivita:
<i>Zníženie energetickej náročnosti verejných budov</i>
<i>Zavedenie obnoviteľných zdrojov energie v obecných objektoch</i>
Projekt: Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie
Aktivita:

<i>Prevádzkovanie zariadení na využitie slnečnej energie</i>
3.5. Znížiť produkciu skleníkových plynov v doprave
• Projekt: Zvyšovanie atraktivity a dostupnosti nízkoemisnej verejnej/osobnej dopravy a nemotorovej dopravy
Aktivity:
<i>Nákup a využívanie vozidla s elektrickým pohonom pre obecné účely</i>
<i>Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektromobily</i>
<i>Vybudovanie nabíjacej stanice pre elektrobicykle</i>
<i>Vybudovanie cyklodopravných trás</i>

5. Merateľné ukazovatele, harmonogram a finančný plán

Súčasťou programovej časti je definovanie hodnôt ukazovateľov projektu, ktoré boli samosprávou vytýčené pre monitorovanie celkového rozvoja obce a zachytenie trendov, teda, či sa podmienky v obci v sledovaných ukazovateľoch zlepšujú (a ako intenzívne) alebo zhoršujú a je potrebné prehodnotiť navrhované aktivity.

Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHRSR

5.1 MERATEĽNÉ UKAZOVATELE NÁSTROJOV				
Priorita rozvoja	Názov indikátora	Počiatkový stav (2023)	Cieľový stav (2027)	Zdroj dát
Priorita 1	Podiel obyvateľov napojených na kanalizáciu	0 %	50 %	Evidencia obce
Priorita 1	Počet zrevitalizovaných obnovených lokalít	1	5	Evidencia obce
Priorita 2	Počet občanov, ktorým je poskytovaná sociálna služba/podpora	12	20	Evidencia obce
Priorita 2	Počet aktivít v rómskej osade na zvýšenie hygieny, zdravia a kvality života	0	3	Evidencia obce
Priorita 3	Počet verejných budov so zvýšenou energetickou hospodárnosťou	1	3	Evidencia obce

5.2 REALIZAČNÁ ČASŤ

5.2.1 Zásobník projektov obce

Zásobník projektových zámerov obce Richnava predstavuje prehľad plánovaných projektových zámerov, ktorých realizáciou sa má prispieť k naplneniu stanoveného hlavného cieľa obce do r. 2027. Aktuálny zásobník projektov nepredstavuje súhrn všetkých možných realizovateľných projektov, ani zoznam projektov, ktorých realizáciou sa podarí naplno zabezpečiť stanovených cieľov. Ide o zoznam projektových zámerov, ktoré je obec aktuálne považuje za realizovateľné a aspoň čiastočne rozpracované vo forme zámeru. Zásobník projektov má predstavovať živý a flexibilný prehľad projektových zámerov, ktorý sa môže v priebehu rokov aktualizovať a dopĺňať o nové projektové zámery, ktoré sú v súlade so stanovenými prioritami rozvoja obce.

Projektový zámer	Súlad so špecifickým cieľom PHRSR
Realizácia pozemkových úprav	1.1
Vybudovanie miestnej kanalizácie	1.1
Vybudovanie obecného vodovodu	1.1
Rekonštrukcia verejného osvetlenia	1.1
Optické pripojenie v obci	1.1
Káblová televízia v obci	1.1
Modernizácia obecného rozhlasu	1.1
Revitalizácia verejných priestranstiev	1.1
Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií	1.2
Výstavba a obnova chodníkov	1.2
Modernizácia autobusových zastávok	1.2
Výstavba vodopriepustného parkoviska	1.2
Výstavba podjazdu pre peších pod cestou	1.2
Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	1.3
Priestory na podnikanie	1.3
Rozvoj partnerskej spolupráce	1.4
Podpora individuálnej bytovej výstavby	2.1
Podpora bytovej výstavby pre sociálne slabšie rodiny	2.1
Rekonštrukcia obecného úradu	2.2
Vybudovanie komunitného centra	2.2
Vybudovanie hygienického centra	2.2
Rekonštrukcia domu smútku	2.2
Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice a zabezpečenie technického vybavenia	2.2
Pokračovanie miestnej občianskej poriadkovej služby (MOaPS)	2.2
Rekonštrukcia a dobudovanie materskej školy	2.2
Rekonštrukcia a dobudovanie základnej školy	2.2
Obnova obecnej knižnice	2.2
Zavedenie terénnej opatrovateľskej služby	2.2
Realizácia opatrení na podporu sociálne znevýhodnených obyvateľov (sociálny taxík, dotovaná strava, poradenstvo a pod.)	2.2
Zvýšenie dostupnosti zdravotnej starostlivosti – zriadenie zdravotného strediska a pediatrickej ambulancie	2.2
Pokračovanie terénnej sociálnej práce v obci	2.3
Osvetový program pre rodičov detí z MRK	2.3

Vybudovanie individuálnych ČOV pre príslušníkov z MRK v rómskej osade	2.3
Podpora prístupu k pitnej a úžitkovej vode v prostredí MRK v obci s dôrazom na nízkonákladové opatrenia	2.3
Zriadenie rozvojových tímov	2.3
Podpora kultúrnych a športových podujatí	2.4
Výstavba detských ihrísk	2.4
Výstavba športovísk a multifunkčného ihriska	2.4
Obec ako Zóna oddychu	2.4
Zriadenie centra voľného času	2.4
Výstavba cykloturistických chodníkov	2.5
Zriadenie náučného chodníka	2.5
Protipovodňové opatrenia mimo vodného toku	3.1
Protipovodňové opatrenia na vodných tokoch, najmä na Hornáde	3.1
Výstavba zberného dvora	3.2
Výstavba kompostoviska na biologický odpad	3.2
Podpora súkromného kompostovania	3.2
Inštalácia odpadových košov na triedený odpad	3.2
Odstránenie nelegálnej skládky komunálneho odpadu v rómskej osade	3.3
Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce	3.3
Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestatočnosti obce a jej obyvateľov	3.4
Výstavba zariadení na využitie vybraných druhov obnoviteľných zdrojov energie	3.4
Zvyšovanie atraktivity a dostupnosti nízkoemisnej verejnej/osobnej dopravy a nemotorovej dopravy	3.5

5.2.2 Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR a administratívna Podpora

Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Richnava. V procese prípravy PHRSR bol navrhnutý dotazník, cieľom ktorého bolo získanie názorov občanov obce na rôzne témy týkajúce sa života v obci. Takto sa obyvatelia obce mohli stať priamymi spolutvorcami PHRSR, a tým aj budúceho rozvoja obce Richnava. V procese záverečného spracovania PHRSR miestni obyvatelia spolu s poslancami a zamestnancami obecného

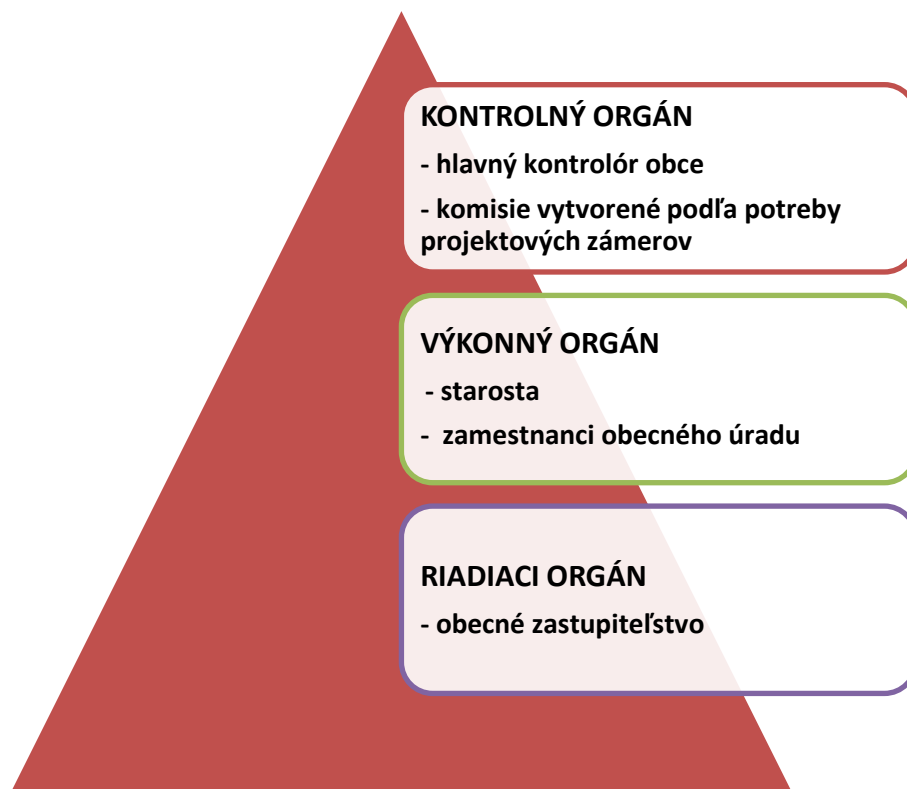

úradu aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickej časti dokumentu.

Inštitucionálne zabezpečenie

Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch a aktivitách obce v období 2021 - 2027. Široký rámec navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať zodpovednú prípravu zo strany obce, nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov obecného úradu a podpory z externého odborného prostredia.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinne, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce, prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov.

Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie ako aj partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu či VÚC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2021 - 2027 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a vo všetkých zložkách projektového riadenia.

Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov,
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov ,
- zabránenie duplicite vykonávaných činností, odstránenie nepokrytých činností a zabránenie prelínaniu zdrojov,
- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území,
- zabezpečenie priamych informačných tokov,
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení.

Zároveň si obec kladie za cieľ zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti, a flexibilne reagovať na prípadné nové výzvy či situácie v obci. Dokument PHRSR obce je preto živým dokumentom, ktorý do budúcnosti s možnými aktualizáciami. Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR a raz ročne mu je predkladaná správa o plnení PHRSR (správu vypracuje obecný úrad). Zároveň zodpovedá za schválenie nutného spolufinancovania projektov v procese ich prípravy.

Komunikačná stratégia obce

Tak ako v každej oblasti života obce, aj pri rozvoji komunikácie je potrebné zohľadňovať reálne potreby občanov a možnosti samosprávy.

Komunikačná stratégia obce Richnava vychádza zo skutočnosti, že kvalita poskytovaných informácií bude mať vplyv na spokojnosť jej občanov, ako aj zo skutočnosti, že úlohou samosprávy je zabezpečiť vzájomnú komunikáciu s občanmi. To znamená, že okrem poskytovania aktuálnych informácií a zabezpečenia ich dostupnosti pre občanov, je potrebné zaistiť aj spätnú väzbu verejnosti.

Hlavnými cieľovými skupinami v komunikácii obce sú:

- interná komunikácia – zamestnanci OcÚ a poslanci OcÚ,
- externá komunikácia – občania obce, spolupracujúci podnikatelia, návštevníci, zamestnanci okolitých obecných úradov.

Samospráva využíva viacero komunikačných prostriedkov:

- prioritne je pre komunikáciu s občanmi určená webová stránka obce, ktorá zabezpečuje okamžitú dostupnosť informácií,
- vzhľadom na počet obyvateľov obce je možné využívať aj priamu - osobnú komunikáciu,
- ďalším prostriedkom poskytovania informácií je úradná tabuľa umiestnená pred obecným úradom či obecný rozhlas,
- poslednou formou komunikácie je priama účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Zo skúseností obce možno konštatovať, že mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľov obce dávajú prednosť komunikácii prostredníctvom web stránky, pričom staršie vekové kategórie preferujú priamu komunikáciu či prijímanie informácií prostredníctvom obecného rozhlasu.

5.2.3 Návrh systému monitorovania a hodnotenia

Monitorovanie je pre účely predloženého PHRSR chápaný ako systematický proces zberu, triedenia, vyhodnocovania a uchovávanía relevantných informácií celého projektového tímu (realizačného aj odborného) o vecnom a finančnom plnení aktivít PHRSR. Cieľom monitorovania nebude len porovnanie dosiahnutého stavu s plánovaným stavom, ale aj celkový priebeh naplňania stanoveného časového harmonogramu a zadaných výstupov.

Plnenie systému monitorovania a hodnotenia v praxi

Obec bude raz ročne zbierať, vyhodnocovať a spracovávať návrhy, doplnenia a pripomienky poslancov, zamestnancov obecného úradu, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Po spracovaní získaných informácií do jednotnej podoby bude obecnému zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHRSR za predchádzajúci rok (správa o plnení) a návrh na zapracovanie aktualizácií, prípadne doplnení.

5.3 FINANČNÁ ČASŤ

V dokumente sa neuvádzajú indikatívne finančné nároky na jednotlivé projekty. Dôvodom je nielen dlhší časový horizont, na ktorý sú tieto prostriedky plánované, vysoká variabilita trhovými cenami, ale aj fakt, že bez spracovania projektovej dokumentácie je nemožné vyčísliť presnú sumu pre konkrétny projekt. Jednotlivé projekty a aktivity budú presnejšie vyčíslené v priebehu implementácie jednotlivých projektov a budú zapracované do programového rozpočtu obce na príslušné obdobie.

Pre projekt, kde je to možné, obec zabezpečí financovanie v rámci bežnej prevádzky samosprávy, pri náročnejších projektoch sa ráta s hlavným finančným krytím s využitím externých finančných zdrojov (EŠIF, rôzne dotačné a grantové schémy a pod.).

Hodnotiaci tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)
1	Najvyššia priorita	- projekty zamerané na okamžité riešenie náhlych havarijných situácií, prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty, ktorých plnenie je pre obec povinné (usmernenie na úrovni SR alebo EÚ, projekty plynúce zo zmeny legislatívy)
2	Vysoká Priorita	- projekty na predchádzanie dôsledkov prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné realizovať zo zdrojov obce

		- projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné získať zo zdrojov EÚ - projekty, ktorých realizáciu považujú - obyvatelia obce za nevyhnutnú (silná podpora miestnych obyvateľov) - projekty ktorých plnenie je možné zaradiť pod Všeobecne záväzné nariadenia obce
3	Stredná priorita	- projekty, ktoré robia obec príťažlivejšou, zaujímavejšou v očiach obyvateľov, návštevníkov - projekty, ktoré sú pre obec, vhodné a podporujú rozvoj obce - projekty, na ktoré je možné získať financovanie z mimorozpočtových zdrojov a sú v súlade so rozvojovým smerovaním obce
4	Nízka priorita	- projekty, ktorých prínos pre rozvoj obce je minimálny - projekty bez silnej podpory obyvateľov obce - projekty na základe nepresne zadefinovaných projektových úvah bez jasného cieľa

6. Riziká implementácie a ich prevencia

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené možné riziká súvisiace s prípravou, schvaľovaním a riešením projektov a ich možný dopad na projekty, ich kvalitu, ako aj uvedené spôsoby a postupy eliminácie rizík.

Popis rizika	Väzba rizika na cieľ resp. nástroj implementácie PHRSR	Zhodnotenie významnosti rizika	Opatrenie na zníženie rizika
Časové riziko realizácie projektov	Skrátenie doby realizácie projektu	Stredný	Naplánovanie dostatočnej časovej rezervy od podania projektu po schválenie projektu, podpísanie zmluvy a začiatok riešenia.
Finančné riziko – nedostatok financií alebo nepriaznivý cash-flow	Ohrozenie realizácie projektu schopnosti vyplatiť finančné záväzky a dodávateľov	Stredný	Dôsledné finančné plánovanie pri príprave projektov a nastavenie spôsobu financovania (dôraz na predfinancovanie a zálohové platby), efektívna komunikácia s dodávateľmi – 30 dňová splatnosť faktúr.
Stabilita a odbornosť personálnych kapacít	Ohrozenie plánovaných výsledkov aktivity a dodržanie časového a finančného plánu.	Vysoký	Získanie skúseného odborného personálu a jeho stabilizácia je základom implementácie projektov. Je potrebné vytvoriť finančné a sociálne atraktívne prostredie pre prilákanie skúsených pracovníkov, alebo postupne zaškoliť existujúci personál s dôrazom na jeho stabilizáciu. V prípade potreby je možné interný personál dopĺňať externými spolupracovníkmi na vybrané úlohy.
Nedodržanie zmluvných podmienok zo strany dodávateľov služieb a tovarov	Ohrozenie realizácie projektu, ohrozenie plánovaných výsledkov projektu	Nízky	Pri verejných obstarávaníach je potrebné čo najpodrobnejšie definovať predmet zákazky a požiadavky na dodávateľa. Odporúča sa, žiadať od dodávateľa dokladovanie referencií, či iných podkladov na dokladovanie jeho skúseností a odbornosti.
Neúspešné VO alebo potreba opakovať verejné obstarávanie	Časový posun, ohrozenie termínu ukončenia projektu	Stredný	Verejné obstarávanie treba realizovať skúseným a odborným zamestnancom, alebo externým spolupracujúcim.

Riziká politické a legislatívne	Možné ohrozenie realizácie projektu	Nízky	Dôsledná znalosť legislatívnych noriem. Prioritný záujem obce a partnerov na realizácii projektu. Aktívne sa zapájať do procesov tvorby a pripomienkovania relevantných dokumentov vyššej úrovne (okresných, krajských, národných), či už priamo ako obec, alebo cez ZMOS.
Riziko nezáujmu občanov o projektové dianie	Efektívna správa obce s využitím nástrojov pri plánovaní a implementovaní stratégií rozvoja	Stredné	Efektívna komunikácia smerom k občanom rôznymi komunikačnými nástrojmi zameranými na celú škálu obyvateľov obce. Každý občan by mal možnosť sa k dôležitým informáciám dostať cez komunikačný nástroj, ktorý najčastejšie využíva (napr. web obce, úradná tabuľa, sociálne siete, informačný plagát, obecný rozhlas, obecné noviny, osobné stretnutia).

7. Využitie informačné zdroje

CE-Traffic, a.s. *Stratégia udržateľného rozvoja cestovného ruchu v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027*. Košický samosprávny kraj, 2022. Dostupná na internete: <<https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/cestovny-ruch/koncepcia-rozvoja-cestovne-ruchu-ksk.html>>.

ESPRIT, s.r.o at Ústav krajinej ekológie SAV. *Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Gelnica*. SAŽP, 2019.

Inštitút pre výskum práce a rodiny. *Atlas rómskych komunit 2019*. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, 2019. Dostupné online na: <<https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit-2019>>.

Lapin M. et al. *Klimatické oblasti in Atlas krajiny Slovenskej republiky*. Slovenská agentúra životného prostredia, 2022. Dostupné na internete: <<https://app.sazp.sk/atlassr/>>.

LUBYOVÁ, M., FILČÁK, R. *Globálne megatrendy: hodnotenie a výzvy z pohľadu Slovenskej republiky*. Bratislava: Centrum spoločenských a psychologických vied, Slovenská akadémia vied, 2016. Dostupné na internete: <https://www.prog.sav.sk/wp-content/uploads/Global_Megatrends_from_Slovak_Point_of_View_06.pdf>.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Verzia: 1.0.4. MIRRI SR, 2022. Dostupné na internete: <<https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>>.

Portál e-VUC. 2023. Dostupné na internete: <https://www.e-vuc.sk/ksk/kto-je-moj-lekar-zdravotne-obvody.html?page_id=89995>.

ROSIČOVÁ, K. et al. *Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2023 – 2027 (s výhľadom do roku 2030), Úvod, Analytická časť, SWOT analýza*. Košický samosprávny kraj, 2022. Dostupné na internete: <<https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/phrsr-ksk-roky-2022-2027/>>.

Slovenská agentúra životného prostredia. *Enviroportál: Register environmentálnych záťaží*. Dostupné na internete: <<https://envirozataze.enviroportal.sk/Mapa/index.htm?lng=sk>>.

Slovenská agentúra životného prostredia, Enviroportál – Informačný systém environmentálnych záťaží. Dostupný na internete: <<https://envirozataze.enviroportal.sk/>>.

Špeciálna základná škola, Richnava 189. *Profil školy*. 2023. Dostupné na internete: <<https://szsrichnava.edupage.org/a/profil-skoly>>.

Štatistický úrad SR. *Datacube: 1.1 Obyvateľstvo*. Dostupné na internete: <https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7101mr/v_om7101mr_00_00_00_sk>.

Štatistický úrad SR. *Datacube: 4.1 - Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybárstvo. Výmera územia, využitie pôdy[pl5001rr]*. Dostupné na internete:

<https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pl5001rr/v_pl5001rr_00_00_00_sk>.

Štatistický úrad SR. *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021*. Dostupné na internete:

<<https://www.scitanie.sk/>>.

Štátna ochrana prírody SR. *Zoznam osobitne chránených častí prírody SR*. Dostupné na internete:

<<https://data.sopsr.sk/chranene-objekty/>>.

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny SR.

Ústav krajinnej ekológie SAV. *Biotické zložky prírodného prostredia, súčasná krajinná štruktúra, hodnotenie biotopov, návrhy RÚSES*. 2020.

Základná škola, Richnava 189. *Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2021/2022*. 2023. Dostupné na internete: <

<https://zsrichnava.edupage.org/sprava/>>.

8. Príloha

Príloha č. 1 - Vstupné analýzy pre analytickú časť

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

1. História obce Richnava

Prvá písomná listina, kde sa spomína obec Richnava, pochádza z roku 1300. Názov obce sa časom vyvíjal a menil v nasledovných podobách: z roku 1285 je písomne doložený názov Rihnow, z roku 1316 Rechnow, z roku 1391 Rychno, z roku 1773 Richnawa, z roku 1927 Rychnava, z roku 1948 Richnava. Po maďarsky sa obec úradne nazývala Richnó. Po nemecky sa obec úradne nazývala Richenau. Meno je teda slovansko-germánske. Od roku 1790 obec používala pečať zobrazujúcu na trojvrší stojaceho bájneho vtáka Fénixa s rozťahnutými krídlami, ktorý sa pozerá do slnka. Táto sa stala predlohou aj súčasného erbu obce. Podľa Levočskej kroniky Gašpara Maina bol v Richnave založený roku 1261 kláštor križovníkov svätého hrobu. Prvým známym majiteľom bol comes Eugen, syn Jána „de Rychnou“ v roku 1300. Zomrel asi v roku 1304 bez dediča. Ostala po ňom vdova a dve dcéry. Jeho majetky si rozdelili príbuzní zo šľachtickej rodiny zo Žehry. V roku 1314 sa spomína kostol svätej Kataríny. Po bitke pri Rozhanovciach od roku 1336 sa Richnava dostala do majetku Perínskych (Perényi) a v ich držbe zostala až do polovice 15. storočia. V obci vznikol strážny hrad a obec sa stala strediskom hradného panstva, ktoré tvorili Richnava, Kluknava, Hrišovce, Olcnavá, Kaľava, Folkmár, Jaklovce, Žakarovce, Margecany, Slovinky, Krompachy. V roku 1442 sa vlastníkmí stali bratrci pod vedením kapitána hradu Jána Talafúsa, až do roku 1460, kedy sa stala majetkom Zápoľských. Po nich dostali panstvo Thurzovci. Po roku 1543, keď umiera Alexius Thurzo, sa v Richnave usadil Andrej Báthory, manžel Alexiovej najstaršej dcéry. Po vymretí Thurzovcov Richnavské panstvo získal Ján Rottal a jeho brat. Po ich smrti získavajú majetky Csákyovci. V auguste r. 1831 je Richnava na čele s richtárom Jurajom Harmanom, ako jedno z centier východoslovenského roľníckeho povstania, ktoré však bolo potlačené a dňa 14. októbra boli vodcovia popravení. Po roku 1881 bola obec administratívne začlenená pod Spišskú župu; pred rokom 1960 pod okres Gelnica, kraj Košice; po roku 1960 pod okres Spišská Nová Ves, kraj Východoslovenský.

V polovici 16. storočia bolo v obci len 7 celých polopodanských usadlostí. Ostatné boli opustené. Hlavnou obživou obyvateľstva bolo v tom čase poľnohospodárstvo, baníctvo, okolité maše, hámre, ťažba dreva a uhliarstvo. V roku 1787 mala obec 61 domov a 436 obyvateľov. V roku 1828 mala 56 domov a 407 obyvateľov. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a pracovali v priemyselných podnikoch v Krompachoch. Po roku 1918 pracovali v lesoch a poľnohospodárstve. Nemecké vojská koncom II. svetovej vojny obec 20.1.1945 vypálili. Sovietsi obec oslobodili 21.1.1945.

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

2. Prírodná a environmentálna charakteristika

Geomorfologické podmienky

Západná časť riešeného územia patrí do Fatransko-tatranskej oblasti a ostatná do oblasti Slovenské Rudohorie. Branisko s podcelkom Sľubica a Hornádska kotlina s časťou Kluknavská kotlina v rámci podcelku Hornádske Podolie tvoria západnú časť katastra. Južná časť katastra patrí ku Hnileckým vrchom. Má prevažne hornatinový charakter reliéfu, v oblasti Záhorského potoka až vrchovinový. Prevažujúcimi formami georeliéfu sú tu doliny tvaru V, krátke svahové doliny, široké chrbty, erózne svahy. Svahové doliny sú prevažne bez vodných tokov s málo vyvinutou riečnou nivou.

Klimatické podmienky

Podľa klimatického členenia SR (Atlas krajiny SR, 2002), patrí územie obce Richnava do miernej teplej až chladnej oblasti. Podstatná časť územia patrí do mierne chladného okrsku (C1) s teplotou v júli 12°C až 16°C. Severovýchodná časť územia spadá do mierne teplej oblasti s okrskom (M2) mierne teplého, mierne vlhkého so studenou zimou, dolinový/kotlinový s teplotou v januári menej ako 5°C a v júli viac ako 16°C.

Priemerná ročná teplota vzduchu sa na základe dlhodobých pozorovaní (1961 - 1990) pohybuje od záporných hodnôt až po +9°C, priemerné ročné úhrny zrážok na základe dlhodobých pozorovaní (1961 - 1990) sa v závislosti od nadmorskej výšky pohybujú v intervale od 600 mm do 800 mm. Tieto priemerné namerané dáta z 2. polovice 20. storočia sa však budú v súčasnosti a blízkej budúcnosti mierne líšiť a výraznejšie medziročne kolísať z dôvodu dopadov zmeny klímy.

Zmena klímy

Dopady zmeny klímy sa v Richnave budú prejavovať ako vlny horúčav, dlhodobé obdobia sucha, veterné smršte a prívalové zrážky (dažďové alebo snehové). Prejavy zmeny klímy majú negatívne dôsledky v nasledovných kľúčových oblastiach: zdravie obyvateľstva, kvalita obytného/pracovného prostredia a stav technickej infraštruktúry. Viaceré potrebné adaptačné opatrenia v krajine (extraviláne) si bude vyžadovať súčinnosť subjektov hospodáriacich na poľnohospodárskych a lesných pozemkoch (napr. družstva, urbariátu a pod.).

Hydrologické pomery

Z hľadiska režimu odtoku (Atlas krajiny, 2002) väčšina územia patrí do stredohorskej oblasti so snehovo-dažďovým typom režimu odtoku (max. prietok v apríli, min. prietok v januári až februári

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

a septembri až októbri). Nižšie časti územia prislúchajú k vrchovinnó-nížinnej oblasti s dažďovo-snehovým typom režimu odtoku (max. prietok v marci, min prietok v septembri).

Hlavný tokom územia je rieka Hornád, ktorá tečie západovýchodným smerom. Priberá tri významnejšie prítoky z ľavej strany (Jaseňovec, Slatvinka a Zlatník) a jeden významnejší prítok z pravej strany prechádzajúci cez rómsku osadu, ktorý sa vyznačuje vysokou mierou znečistenia, najmä komunálnym odpadom.

Prirodzená vegetácia

Z hľadiska potenciálnej prirodzenej vegetácie (Maglocký, Š., in Atlas krajiny SR, 2002) boli v riešenom území vyčlenené nasledujúce jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie:

- bukové a jedľovo-bukové lesy,
- karpatské dubovo-hrabové lesy,
- podhorské bukové lesy,
- jelšové lesy na nivách podhorských a horských,
- javorovo-lipové lesy v nižších polohách – ostrovčekovité plochy.

Ochrana prírody

V riešenom území nie sú vyhlásené žiadne veľkoplošné a maloplošné chránené územie národnej siete, ani chránené stromy v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z.. Do územia obce zasahuje aj ďalšie územie európskeho významu Stredný rok Hornádu (SKUEV0928), ktoré zahŕňa tok rieky Hornád od Spišskej Novej Vsi až po Margecany (po cestný most ponad VN Ružín na ceste II/546) s celkovou rozlohou takmer 296 ha.

V blízkosti obce (hoci priamo na územie obce nezasahuje) sa nachádza územie európskej siete NATURA 2 000 - chránené vtáčie územie (SKCHVU 036) Volovské vrchy. NATURA 2000 je medzinárodnou sústavou chránených území členských štátov EÚ, ktorá si kladie za cieľ zachovať prírodné dedičstvo významné pre celú Európu, zabezpečiť jeho ochranu a podporiť tie aktivity v chránených územiach, ktoré sú v súlade so záujmami ochrany prírody. V rámci nej územie katastra obce leží v Chránenom vtáčom území SKCHVU036 Volovské vrchy. Cieľom je zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana čierneho, d'atľa bieločrťového, d'atľa čierneho, d'atľa prostredného, d'atľa trojprstého, hrdličky poľnej, jariabka hôrneho, krutihlava hnedého, kuvika kapcavého, kuvika vrabčieho, muchárika bieločrťového, muchárika červenohrdlého, muchára sivého, orla kriľavého, orla skalného, penice jarabej, prepelice poľnej, rybárika riečného, sovy dlhochvostej, strakoša červenohrdlého,

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

tetrova hlucháňa, tetrova hoľniaka, včelára lesného, výra skalného a žlny sivej a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Jedná sa o výmerou najväčšie navrhované chránené vtáčie územie Slovenska, ktoré je tvorené biotopmi ihličnatých, listnatých a zmiešaných lesov.

V zmysle Regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Gelnica z r. 2019 sa na území Richnavy nachádza biokoridor nadregionálneho významu NRBk3 Čierna hora – Branisko a biocentrum regionálneho významu NRBc1 Branisko.

V katastrálnom území obce Richnava je podľa informačného systému environmentálnych záťaží na Enviroportáli evidovaná jedna pravdepodobná environmentálna záťaž, ktorá môže negatívne vplývať na možnosti ďalšieho využitia územia: GL (005) / Richnava - Jaklovce - SK/EZ/GL/236 (Platný stav- register A).

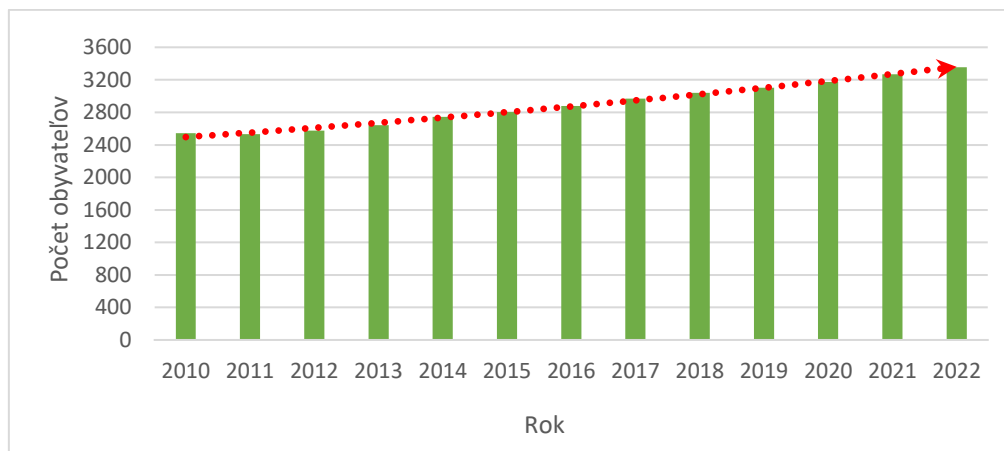
Environmentálna záťaž vo forme nelegálnej skládky odpadu sa nachádza taktiež v koryte malého vodného toku v lokalite rómskej osady na okraji obce. Pri privalových dažďoch je časť tohto odpadu následne splavovaná do toku Hornádu a VN Ružín. Táto environmentálna záťaž nie je evidovaná v informačnom systéme environmentálnych záťaží na Enviroportáli.

3. Demografické údaje obce

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje niekoľko ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra obyvateľstva je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených (pôrodnosť, úmrtnosť) alebo mechanických (sťahovanie) a sú statickými charakteristikami populácie. Predstavujú základné fakty na podporu rozhodovania v súvislosti s rozvojom ľudskej spoločnosti. Je dôležité vymedziť demografické trendy a v rámci nich aj náboženskú, národnostnú a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. K základným demografickým ukazovateľom patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a migračným pohybom. Graf 1 uvádza vývoj počtu obyvateľov za obdobie rokov 2010-2022. V sledovanom období počet obyvateľov vykazuje výrazne rastúci trend vývoja. Celkový počet obyvateľov obci k 31.12.2022 bol 3354, z toho 50 % tvorili muži a 50 % ženy (Graf 2).

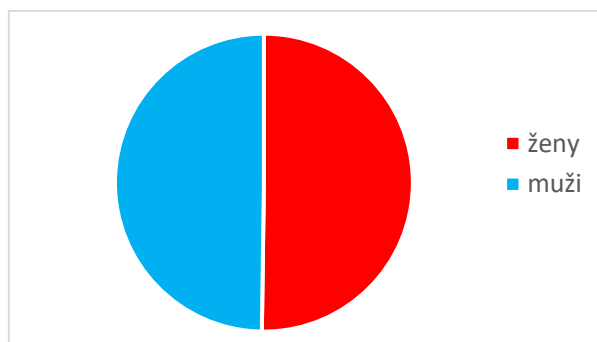
Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Richnava v r. 2010 – 2022.

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

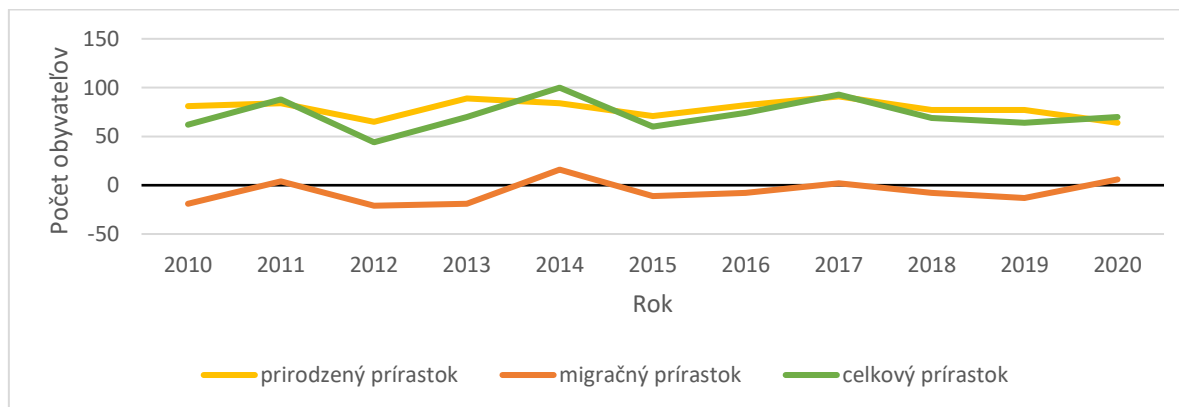
Graf 2: Podiel počtu obyvateľov Richnava v r. 2020 podľa pohlavia

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Ako je vidno na Grafe 3, na celkový prírastok obyvateľ Richnavy v jednotlivých rokoch mal výrazne vyšší vplyv prirodzený prírastok, ktorý dosahuje pomerne vysoké čísla. Naopak trendom obce je prevaha počtu vyst'ahovaných pred prisťahovanými obyvateľmi.

Graf 3: Vývoj prírastku počtu obyvateľov obci Richnava v r. 2010 – 2020

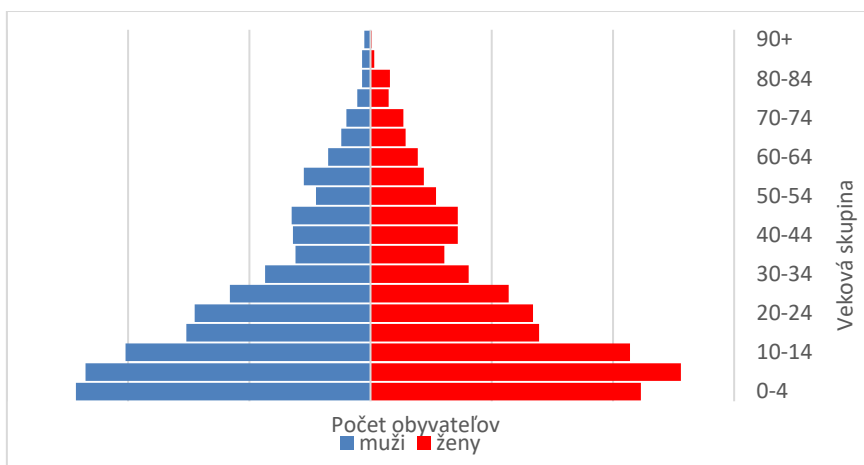

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15-65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Seniori (65+) v súčasnosti tvoria len 5 % obyvateľov (viď Graf 5), čo je výrazne pod priemer celého Slovenska (17 %). Ich podiel na obyvateľoch obce však postupne mierne stúpa (v r. 2010 cca 4,3 %), pričom sa predpokladá ďalší postupný nárast podielu tejto vekovej skupiny. Najpočetnejšou skupinou je produktívne obyvateľstvo s podielom 51,5 %. Výrazný podiel na obyvateľstve majú predproduktívni obyvatelia (0-14 rokov), ktorí tvoria až 43,2 % obyvateľov. Ide o výrazne vyššie hodnoty ako priemer Slovenska (15,9 %), a dokonca výrazne vyššie aj ako priemer na úrovni okresu Gelnica (21,2 %). Je to spôsobené vysokou mierou pôrodnosti najmä rómskej časti obyvateľstva.

Graf 4: Veková pyramída obyvateľov obce Richnava, r. 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Graf 5: Podiel vekových skupín na celkovom počte obyvateľov obce Richnava za r. 2010 a 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

Na trend postupného starnutia obyvateľstva sa v obci prejavuje veľmi mierne. Index starnutia obyvateľov (Graf 6), ktorý vyjadruje počet obyvateľov vo veku 65+ rokov pripadajúcich na 100 osôb vo veku 0-14 rokov. Na pomery Slovenska je populácia veľmi mladá s hodnotou indexu starnutia na úrovni iba 12 % (priemer za SR v r. 2020 bol 107 %), avšak postupne sa veľmi mierne zvyšuje. Starnutie obyvateľstva sa v obci prakticky takmer neprejavuje (Graf 7).

Graf 6: Index starnutia obyvateľov Richnava v r. 2010 – 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Graf 7: Vývoj priemerného veku obyvateľov obce Richnava v r. 2010 – 2020

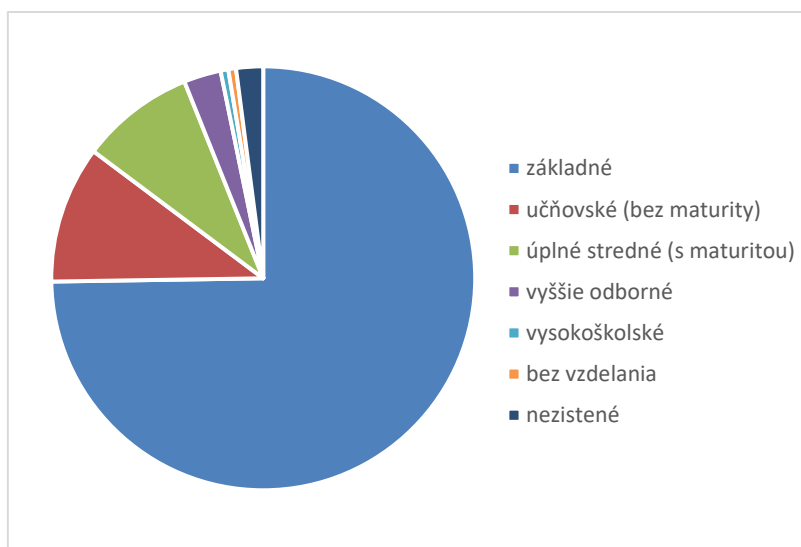
Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

Približne 50 % obyvateľov sa v r. 2021 v rámci sčítania obyvateľov prihlásilo k slovenskej **národnosti**, 49 % k rómskej, 1 % k iným národnostiam. Podľa Atlasu rómskych komunít (2019) tvorí obyvateľom rómskeho etnika až 81-90 % obyvateľov obce, pričom väčšia časť z nich (cca 2400-2500 obyvateľov) žije v osade na okraji obce. Z hľadiska **náboženského vyznania** je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev (70 %). Ostatní obyvatelia obce sa hlásia k gréckokatolíckej cirkvi (0,2 %), či evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (1,55 %). Až 21 % obyvateľov sa však prihlásilo k inému vierovyznaniu. Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter s vysokým zastúpením marginalizovanej rómskej komunity, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Podľa stupňa dosiahnutia vzdelanostnej úrovne obyvateľov (vo veku viac ako 15 rokov) v obci Richnava (Graf 8) prevládalo v roku 2021 obyvateľstvo s iba základným vzdelaním (75 %), čo predstavuje pomerne nízku mieru vzdelanosti miestneho obyvateľstva. Stredné učňovské vzdelanie bez maturity dosiahlo 10,5 % obyvateľov, takmer 9 % úplné stredné s maturitou. Len 3 % dosiahli vyššie odborné vzdelanie a 0,6 % obyvateľom má ukončené aj vysokoškolské vzdelanie. Zároveň 1 % obyvateľov vo veku nad 15 rokov nedokončilo ani základnú školu a pri 4 % nie sú informácie dostupné. Pre budúci rozvoj obce bude nevyhnutné výrazne zvýšiť mieru vzdelanosti obyvateľstva so zameraním najmä na deti a mládež, či dovzdelávanie a rekvalifikáciu aj strednej generácie.

Graf 8: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov Richnavy v r. 2021

Zdroj: SODB 2021, ŠÚ SR, r. 2023

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

Pri analýze obyvateľstva obce treba pozornosť venovať aj vybraným skupinám, ktoré môžu patriť medzi najohrozenejšie či už z ohľadu zdravotného stavu, sociálneho postavenia či izolácie ako aj chudoby a ekonomickej deprivácie.

V r. 2021 žilo v obci 155 obyvateľov s ťažkým zdravotným postihnutím (z toho 66 žien a 89 mužov), čo predstavuje takmer 5 % populácie obce. Z toho 32 % boli ľudia vo veku 65+. Okrem ľudí odkázaných na pomoc sociálnych služieb na základe ich veku (a zdravotného stavu), či životnej etapy (napr. mladé rodiny), môžu byť osoby odkázané na sociálnu pomoc aj na základe ekonomických faktorov. Obec Richnava sa nachádza v okrese Gelnica patriaci k najmenej rozvinutým okresom Slovenska s mierou evidovanej nezamestnanosti 11,19 % (k 12/2021). Obec Richnava vykazuje veľmi vysokú mieru nezamestnanosti, až na úrovni 21,8 % ku koncu roka 2021 (priemer Slovenska v tom období bol len 6,76 %).

Tabuľka 1: Štruktúra nezamestnaných obyvateľov obce k 12/2021

Ženy	Muži	ŽTP	Mladí	Absolventi	Dĺžka evidencie nezamestnanosti			Slobodní	Ženatí/ Vydaní	Rozvedení/ Ovdovení
					0-6 mesiacov	6-12 mesiacov	12 a viac mesiacov			
170	187	2	3	16	61	28	268	159	184	14

Zdroj dát: ÚPSVaR SR, r. 2022

Tabuľka 2: Počet poberateľov peňažných príspevkov (PP) na kompenzáciu ŽTP

PP na opatrovanie	PP na prepravu	PP na osobnú asistenciu	PP na diétu	PP na hygienu a opotrebovanie	PP na auto
46	0	3	13	42	54

Zdroj dát: ÚPSVaR SR, r. 2022

4. Občianska vybavenosť v obci

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia z oblasti administratívy a kultúry, športové zariadenia, školské, zdravotnícke a sociálne zariadenia. Občianska vybavenosť významnou mierou skvalitňuje život obce. Úroveň občianskej vybavenosti je

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. Nasledujúca tabuľka uvádza občiansku vybavenosť.

Sociálna infraštruktúra	ÁNO/ NIE
Obecný úrad	ÁNO
Kultúrny dom	NIE
Dom smútku	ÁNO
Cintorín	ÁNO
Kostol	ÁNO
Materská škola	ÁNO
Základná škola	ÁNO
Stredná škola	ÁNO
Školské ihrisko	ÁNO
Futbalové ihrisko	ÁNO
Telocvičňa	NIE
Kúpalisko (umelé, prírodné)	NIE
Denný stacionár	NIE
Komunitné centrum	NIE
Knižnica	ÁNO
Pošta	NIE
Hotely, motely, penzión	NIE
Turistické ubytovne	NIE
Pohostinstvo	ÁNO
Obchod, predajne	ÁNO
Hasičská zbrojnica	ÁNO
Zdravotné stredisko	NIE

V obci Richnava sa nenachádza **zdravotnícke** stredisko. Podľa zdravotných obvodov pre Richnavu prislúchajúca všeobecná ambulancia pre dospelých v Kluknave, všeobecná ambulancia pre deti a dorast v Margecanoch, gynekologická ambulancia v Gelnici a zubná ambulancia v Kluknave. Snahou obce je otvorenie minimálne ambulancie pre deti a dorast priamo na území obce Richnava.

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

Deti v predškolskom veku navštevujú miestnu **materskú školu**. V obci sa taktiež nachádza **základná škola**, ktorej zriaďovateľom je od r. 2022 Regionálny úrad školskej správy v Košiciach. Prevádzka školy je realizovaná v prenajatých kontajnerových priestoroch na prenajatom pozemku v inundačnom pásme rieky Hornád. Edukácia prebieha v 9 učebniach pre 17 tried v dvojzmennej prevádzke. Škola nevlastní telocvičňu, ihriská a ani školskú jedáleň. V školskom roku 2021/2023 mala škola otvorené tri ročníky (nultý, prvý a druhý ročník), ktoré spolu navštevovalo 262 detí. V obci sa taktiež nachádza štátna **špeciálna základná škola**, ktorá zabezpečuje výchovu a vzdelávanie žiakov s mentálnym postihnutím. V školskom roku 2022/2023 školu navštevuje 94 žiakov, z toho 24 navštevuje prvý stupeň a 70 druhý stupeň. Výchovno-vzdelávací proces sa uskutočňuje v rámci 12 tried. Edukačný proces na škole prebieha v dvoch smenách (1 zmena: od 7:15 do 12:15 hod., 2.zmena: od 12:25 do 17:00 hod.). V obci sa taktiež nachádza elokované pracovisko **Strednej odbornej školy** techniky a služieb, Prakovce.

V rámci **športového** vyžitia majú obyvatelia obce, predovšetkým deti a mládež možnosť využívať futbalové ihrisko a športové ihriská v rámci školských objektov. V priestoroch futbalového ihriska sa usporadúvajú futbalové turnaje.

Z hľadiska obchodných **služieb** je v obci niekoľko maloobchodných zariadení a prevádzok poskytujúcich reštauračné služby a služby v oblasti pohostinstva.

V zmysle Stratégie udržateľného rozvoja **cestovného ruchu** v Košickom samosprávnom kraji do roku 2027 patrí územie obce Richnava do Zóny C s označením „Od Ružína po Galmus“. Zóna C je stredne so stredne vysokým potenciálom CR a potrebou výrazne podporiť z hľadiska atraktivity aj infraštruktúry, s cieľom pre posun do vyššej kategórie v strednodobom horizonte. Ružín patrí k najviac panoramatickým vodným plochám na Slovensku a je už teraz obľúbeným rekreačným miestom pre vodné športy. Kvalita a rozsah služieb v okolí je však stále predmetom rozvoja. Spojením tejto vodnej plochy a okolitej prírody vyznačujúcej sa krásnymi lesmi a kopcami vzniká destinácia s vysokým potenciálom návštevnosti. Prirodzenými centrami tejto zóny sú Gelnica, Margecany a Krompachy. Ponuka sa zameriava na vodnú plochu a s ňou spojené aktivity, na pešiu turistiku a cykloturistiku v okolitých kopcoch Volovských vrchov, pričom novú príležitosť pre túto destináciu predstavujú predovšetkým kúpele Thurzov.

V katastrálnom území obce Richnava sa nachádzajú nasledovné kultúrne pamiatky:

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

- Stredoveký hrad – nachádza sa v intraviláne obce. Vznikol v druhej polovici 13. storočia ako strážny kráľovský hrad a obec sa tak stala strediskom hradného panstva. Z hradu ostali len nepatrné zvyšky,
- kostol sv. Michala Archanjela - bol postavený v rokoch 1969-1972 ,
- starobylý kostolík sv. Márie Magdalény - sa nachádza západne od obce Richnava. Je známy ako pútnická kaplnka.

Obec Richnava má slabé až stredné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu na svojom území a pravdepodobnejšie je využitie jej územia skôr na tranzit turistov (najmä cykloturistov), ktorý sa na krátko zastavia pri miestnych kultúrnych pamiatkach, alebo využijú miestne gastronómické služby. Okolité príroda však poskytuje príjemné prostredie na terénnu cyklistiku, turistiku, beh, bežkovanie v zime, avšak chýba potrebná infraštruktúra.

Medzi obľúbené prírodné turistické atrakcie, ktoré z obce Richnava možno navštíviť patrí **Sľubica**, ktorá je tretím najvyšším vrchom pohoria Branisko. Nachádza sa severozápadne od obce Richnava. Obec Richnava je východiskovým bodom, z ktorého možno odštartovať príjemnú túru. Medzi turistami je veľmi obľúbený najmä v zimnom období, a preto nečudo, že sa tu každoročne koná „Zimný výstup na Sľubicu“. Vrchol ponúka pôsobivé výhľady na Spiš, Levočské vrchy, Slovenský raj, za priaznivého počasia až na Vysoké a Nízke Tatry. O kúsok ďalej je ďalšia vyhládka, ktorá poskytuje výhľad zas na šarišský región. Na vrchole si možno oddýchnuť a občerstviť sa pri drevenom stole s lavičkami, alebo sa len tak rozložiť na trávě.

5. Technická infraštruktúra

Nasledujúca tabuľka uvádza technickú infraštruktúru v obci.

Miestne komunikácie	Stav miestnych komunikácií je zlý .
Chodníky	Stav chodníkov je zlý až nevyhovujúci. Potrebné je vybudovanie nových chodníkov.
Železničná stanica	Za území obce sa nachádza železničná zastávka v blízkosti rómskej osady, excentricky od centrálnej časti obce.

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Richnava na roky 2021 – 2027,
aktualizácia

Autobusová zástavka	V obci sa nachádzajú 3 autobusové zastávky – Richnava č.d. 121, Richnava č.d. 77 a Richnava, osada.
Vodovod	Obec nemá vybudovaný vodovod.
Kanalizácia	V obci nie je vybudovaná kanalizácia.
Čistička odpadových vôd	V obci nie je vybudovaná ČOV.
Rozvod plynu	Centrálna časť obce je plynofikovaná.
Zásobovanie teplom	Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené individuálne.
Elektrické vedenie	Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.
Verejné osvetlenie	Obec čiastočne disponuje moderným verejným LED osvetlením. Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.
Pokrytie mobilných operátorov	Obec je pokrytá signálmi všetkých aktuálnych mobilných operátorov.
Optická sieť na pripojenie internetu	V obci nie je zavedená optická sieť.

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácnosti, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nenachádza zberný dvor. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaž.